



Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 12. aprill 2023
(OR. en)

8231/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0093(COD)

COPEN 109
JAI 432
CODEC 589

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	5. aprill 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 185 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS kriminaalmenetluste üleandmise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 185 final.

Lisatud: COM(2023) 185 final



Brüssel, 5.4.2023
COM(2023) 185 final

2023/0093 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

kriminaalmenetluste üleandmise kohta

{SWD(2023) 77 final} - {SWD(2023) 78 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Piiriülese kuritegevuse kasvu tõttu tuleb ELi kriminaalõiguses üha sagedamini lahendada olukordi, kus mitmel liikmesriigil on õigus menetleda sama kriminaalasja. Näiteks võib kuriteo ettevalmistamine toimuda ühes liikmesriigis, kuritegu pannakse toime teises liikmesriigis, selle toimepanijad vahistatakse kolmandas riigis ning kuriteoga saadud tulu kantakse üle neljandasse liikmesriiki. See kehtib eelkõige selliste kuritegude puhul, mille panevad toime organiseeritud kuritegelikud rühmitused ning mille hulka kuuluvad näiteks uimastikaubandus, rändajate ebaseaduslik üle piiri toimetamine, inimkaubandus, keskkonnakuriteod, küberkuritegevus ja rahapesu. Samade asjade mitmekordne menetlemine tekitab probleeme süüdistuste koordineerimisel ja vähendab nende tulemuslikkust, kuid see võib kahjustada ka üksikisikute õigusi ja huve ning põhjustada tegevuse dubleerimise. Süüdistatavaid, kuriteoohvreid ja tunnistajaid võib olla vaja kutsuda kohtuistungile mitmesse riiki. Eelkõige toovad korduvad menetlused kaasa nende õiguste ja huvide, näiteks vaba liikumise piirangute mitmekordistumise. Euroopa õigusruumis tuleb sellist kahjulikku mõju võimaluse korral vältida ja tagada, et kriminaalmenetlus viiakse läbi kõige sobivamas liikmesriigis, näiteks riigis, kus pandi toime suurem osa kuriteost.

Seepärast on vaja ühiseid õigusnorme, mille alusel viia kriminaalmenetlus ühest liikmesriigist teise, et tõhusalt võidelda piiriülese kuritegevusega ja tagada, et kuritegu uurib või selle eest esitab süüdistuse kõige sobivam liikmesriik. Sellel piiriülese koostöö vahendil oleks lisaväärtus, kuna see parandaks Euroopa õigusruumi korra kohast toimimist. Seega aitaks see liikmesriikides tõhusalt ja korra kohaselt korraldada õigusemõistmist kriminaalasjades. Ühised õigusnormid võivad eelkõige aidata vältida tarbetute paralleelsete menetluste toimetamist eri liikmesriikides samade asjaolude ja sama isiku suhtes, mis võib viia selleni, et rikutakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „põhiõiguste harta“) sätestatud kriminaalõiguse aluspõhimõtet, mille kohaselt ei tohi isikut sama süüteo eest kaks korda kohtu alla anda ega karistada (topeltkaristamise keelu põhimõte). Ühised õigusnormid võivad ka vähendada selliste menetluste arvu, mis käsitlevad eri liikmesriikides samu asjaolusid või mida toimetatakse sama isiku suhtes. Samuti on tulemuslikult toimiva kriminaalõiguse jaoks vaja võimalust anda kriminaalmenetlus üle siis, kui isiku loovutamine süüdistuse esitamiseks Euroopa vahistamismääruse¹ alusel viibib või tema loovutamisest keeldutakse, sest teises liikmesriigis toimetatakse sama kuriteo suhtes paralleelset menetlust. Kriminaalmenetluse üleandmine võib eelkõige ära hoida selle, et süüdistataval tekib võimalus karistusest hoiduda.

Kuigi kriminaalmenetluse üleandmine võib olla vajalik mitmesugustes olukordades, ei ole seda koostöövormi ELi tasandil seni reguleeritud. ELi liikmesriigid allkirjastasid lepingu kriminaalmenetluse üleandmise kohta 1990. aastal,² kuid kuna seda ei ratifitseeritud, ei jõustunud see kunagi.

¹ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta.

² <https://www.consilium.europa.eu/et/documents-publications/treaties-agreements/agreement/?id=1990106&DocLanguage=en>

2009. aasta juulis esitas eesistujariik Rootsi 16 liikmesriigi³ nimel algatuse võtta vastu nõukogu raamotsus kriminaalmenetluste üleandmise kohta⁴. Liikmesriigid otsustasid siiski läbirääkimised lõpetada, kui Lissaboni leping 1. detsembril 2009 jõustus⁵.

Kuna puudub konkreetne ELi õigusakt, annavad liikmesriigid kriminaalmenetlusi üle mitmesuguste õigusaktide alusel ja ELis ei kehti praegu ühtset õigusraamistikku. Kõige terviklikum rahvusvaheline õigusraamistik kriminaalmenetluste üleandmise kohta on 15. mai 1972. aasta kriminaalmenetluse üleandmise Euroopa konventsioon, kuid selle on ratifitseerinud ja seda kohaldavad ainult 13 liikmesriiki. Enamik liikmesriike tuginevad 20. aprilli 1959. aasta kriminaalasjades vastastikuse abistamise Euroopa konventsiooni⁶ artiklile 21⁷, kui on vaja taotleda teises konventsiooniosalises asuva kahtlustatava suhtes süüdistuse esitamist. Selle koostöövormi puhul on üleandmiskord siiski suures osas reguleerimata. Selles valdkonnas tehtava koostöö muude õiguslike aluste hulka kuuluvad riigisisised õigusaktid, kahe- või mitmepoolsed lepingud või vastastikkuse põhimõte.

Oma 2019. aasta mai aruandes⁸ edasiste sammude kohta kriminaalasjades tehtud kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise valdkonnas soovitas eesistujariik Rumeenia veel uurida, kas on vaja seadusandlikku ettepanekut kriminaalmenetluste üleandmise kohta. Nõukogu avaldas 2020. aasta detsembris Euroopa vahistamismäärust⁹ käsitlevad järeldused, milles kutsus komisjoni kaaluma, kas oleks võimalik esitada uus ettepanek kriminaalmenetluste üleandmist käsitleva ELi õigusakti kohta ja kas sel oleks lisaväärtus. Eurojust ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik on tõstatanud¹⁰ ka mitmeid asutuste õiguslikke ja praktilisi küsimusi, mis on tekkinud selgete ühiste õigusnormide ja menetluste puudumise tõttu, ning on kutsunud üles võtma selles valdkonnas vastu ELi õigusakti.

Kuna puudub ühine õigusraamistik ja liikmesriikide kriminaalõigussüsteemide vahel on erinevusi, nimelt selles, kas liikmesriigi prokuratuuril on võimalik kuriteo menetlemist mitte alustada või on nad alati kohustatud menetlema kõiki kuritegusid mis kuuluvad nende pädevusse, on kriminaalmenetluste üleandmisel esinenud mitmeid õiguslikke ja praktilisi raskusi. Praktilised kogemused näitavad, et üleandmiskorra tõhusust vähendavad eelkõige põhjendamatud viivitused ja see, et asutused ei vaheta omavahel teavet. Probleemina on välja toodud ka kriminaalasjade ebatõhus menetlemine, kuna kriminaalmenetlust ei anta alati üle siis, kui see oleks õigusemõistmise huvides, näiteks juhul, kui kuritegu pandi toime ühes liikmesriigis, kuid nii kuriteoohver kui ka kahtlustatav asuvad teises liikmesriigis. Lisaks ei pruugi ülevõtval riigil olla õigust juhtumit menetleda, kui ei ole võimalik kindlaks teha kohtualluvuse ühendavat tegurit. Eelkõige olukordades, kus isiku loovutamine Euroopa

³ BE, BG, CZ, DK, EE, EL, ES, FR, LT, LV, HU, NL, RO, SI, SK ja SE.

⁴ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52009IG0912%2801%29#ntc3-C_2009219EN.01000701-E0003

⁵ See oli tingitud muutusest otsustusprotsessis ning nõukogu eesistujariigi väljendatud ootusest, et Lissaboni lepingu alusel esitatakse uus õigusakt (nõukogu dokumendid 16437/09 ja 16826/2/09).

⁶ <https://rm.coe.int/1680074cc8>

⁷ Mõnikord koostoimes 29. mai 2000. aasta konventsiooni (Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise vastastikuse õigusabi kohta kriminaalasjades) artikliga 6.

⁸ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9728-2019-INIT/et/pdf>

⁹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52020XG1204\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52020XG1204(02))

¹⁰ Eurojusti 2023. aasta [aruanne menetluste üleandmise kohta ELis](#), 2021. aasta [aruanne Eurojusti kirjalike soovitude kohta, mis käsitlevad kohtualluvust](#), 2018. aasta [aruanne Eurojusti tegevuse kohta kohtualluvuse konfliktide vältimise ja lahendamise valdkonnas](#) ning 2015. aastal Eurojusti korraldatud strateegilise seminari [aruanne kohtualluvuse konfliktide, menetluste üleandmise ja topeltkaristamise keelu põhimõtte kohta](#), 2019. aastal avaldatud [Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku 52. täiskogu istungi järeldused Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku rolli kohta ELi vastastikuse tunnustamise vahendite praktilise kohaldamise edendamisel](#).

vahistamismääruse alusel viibib või tema üleandmisest keeldutakse, võib ülevõtvast riigis kohtualluvuse puudumine põhjustada isegi karistamatust. Nimetatud probleemid võivad tekitada viivitusi kriminaalmenetlustes, sest üleandmistoimingud on pikad ning inim- ja rahalisi ressursse ei kasutata tõhusalt, näiteks toimub kahes või enamas liikmesriigis paralleelne menetlus. Peale selle võib eri riikide süsteemide erinevuste tõttu kahtlustatavate, süüdistatavate ja kuriteoohvrite seisundis, õigustes ja huvides tekkida menetluse üleandmisel õiguslik ebakindlus ja väheneda asjaomaste isikute õiguste kaitse.

Nende probleemide lahendamiseks otsustas komisjon teha uue õigusakti ettepaneku kriminaalmenetluste üleandmise kohta. See algatus lisati komisjoni 2022. aasta tööprogrammi¹¹. Ettepanekul on neli eesmärki:

- 1) parandada tõhusat ja korrakohast õigusemõistmist ELis,
- 2) tagada põhiõiguste austamine kriminaalmenetluse üleandmise käigus ja
- 3) suurendada kriminaalmenetluse üleandmise tõhusust ja õiguskindlust ning
- 4) võimaldada kriminaalmenetlusi liikmesriikide vahel üle anda olukordades, kus see on õigusemõistmise huvides, kuid ei ole praegu võimalik, ning vähendada karistamatust.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Nõukogu raamotsuses 2009/948/JSK¹² on sätestatud pädevate asutuste vahelise teabevahetuse ja otseste konsultatsioonide kord, et leida tulemuslik lahendus ja hoida ära paralleelsete menetluste tagajärjed. Sarnaselt osutatakse muudes kriminaalasjade valdkonna ning eelkõige konkreetseid kuriteoliike käsitlevates ELi õigusaktides, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2017/541 ning nõukogu raamotsus 2002/475/JSK (terrorismivastane võitlus) ja nõukogu raamotsus 2008/841/JSK (organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus), sellele, mida tuleb arvesse võtta, kui soovitakse koondada menetlemine ühte liikmesriiki olukorras, kus rohkem kui üks liikmesriik saab samade asjaolude alusel nõuetekohaselt süüdistuse esitada. Need õigusaktid ei reguleeri siiski kriminaalmenetluse üleandmise korda, mis võib olla sellistel juhtudel vajalik.

Eelkõige Eurojustil on oluline osa esialgsete kontaktide ja konsultatsioonide vahendamises ning kohtualluvusega seotud küsimuste lahendamises. Eurojust võib paluda asjaomaste liikmesriikide pädevatel asutustel kokku leppida selles, et üks neist võib olla sobivam konkreetsete kuritegude uurimiseks või nende eest süüdistuse esitamiseks. Liikmesriikide pädevad asutused peavad samuti teatama Eurojustile juhtumitest, mille puhul on tekkinud või võib tekkida kohtualluvuskonflikt. Käesoleva ettepaneku eesmärgid on kooskõlas määrusega (EL) 2018/1727 Eurojusti kohta¹³. Lisaks on Eurojust avaldanud suunised kohtualluvuse valimise kohta¹⁴. Nendes suunistes soovitatakse mitut kohtualluvust hõlmavate juhtumite puhul arvesse võtta teatavaid tegureid ning need on aidanud pädevatel asutustel kindlaks määrata kohtualluvuse, milles on piiriülest juhtumit kõige sobivam menetleda.

¹¹ https://commission.europa.eu/system/files/2023-01/cwp2022_en.pdf

¹² Nõukogu 30. novembri 2009. aasta raamotsus 2009/948/JSK kohtualluvuskonfliktide vältimise ja lahendamise kohta kriminaalmenetlustes.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1727 Euroopa Liidu Kriminaalõiguslase Koostöö Ameti (Eurojust) kohta ning millega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2002/187/JSK (ELT L 295, 21.11.2018, lk 138).

¹⁴ https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/eurojust_jurisdiction_guidelines_2016_en.pdf

Kriminaalasjades tehtavat piiriülest õigusosalast koostööd käsitlevad ELi õigusaktid hõlmavad kohtuotsuste ja õigusasutuste otsuste tunnustamist järgmistes valdkondades: i) karistuste täideviimine,¹⁵ ii) isikute loovutamise Euroopa vahistamismääruse alusel; iii) tõendite kogumine Euroopa uurimismääruse¹⁶ põhjal; samuti vastastikuse õigusabi menetlused, eelkõige omaalgatuslik teabevahetus¹⁷ ja kriminaaluurimiste läbiviimine ühist uurimisrühma¹⁸ kasutades. Kriminaalmenetluste üleandmist käsitlevad ühised õigusnormid täiendaks piiriülest õigusosalast koostööd käsitlevaid ELi õigusakte, sest need püüavad eelkõige ära hoida karistamatuse ohtu, kui keeldutakse loovutamast isikut, kelle suhtes on süüdistuse esitamiseks tehtud Euroopa vahistamismäärus. Käesoleva määruse ettepaneku alusel võib menetluse üleandmist taotleda igasuguse kuriteo puhul. Seega võiks kriminaalmenetluse üleandmine olla kasulik alternatiiv Euroopa vahistamismääruse alusel isikute loovutamisele, kui see osutub ebaproportsionaalseks või võimatuks, näiteks seetõttu, et karistuse miinimummäär ei ole täidetud. Kui pärast kavandatud õigusraamistiku vastuvõtmist otsustavad asutused üha enam kriminaalmenetluse üleandmise kasuks, võib Euroopa vahistamismääruse kasutamine väheneda. Samuti võidakse seetõttu vähem kasutada Euroopa järelevalvekorraldust,¹⁹ mis võimaldab kohaldada kahtlustatava suhtes järelevalvemeedet tema päritoluliikmesriigis seni, kuni toimub kohtumenetlus teises liikmesriigis, selle asemel et teda eelvangistuses hoida.

Ettepanek põhineb kehtival ELi miinimumnormidel, mis käsitlevad üksikisikute õigusi kriminaalmenetluses ning mis on vastu võetud eesmärgiga suurendada liikmesriikide usaldust üksteise kriminaalõigussüsteemide vastu ja hõlbustada seega kriminaalasjades tehtud otsuste vastastikust tunnustamist: need on kuus menetlusõiguste direktiivi 2010/64/EL,²⁰

¹⁵ Nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/909/JSK vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabadust piiravad meetmed, nende Euroopa Liidus täideviimise eesmärgil.

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/41/EL, mis käsitleb Euroopa uurimismäärust kriminaalasjades.

¹⁷ Konventsioon, mille nõukogu on koostanud Euroopa Liidu lepingu artikli 34 alusel Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise vastastikuse õigusabi kohta kriminaalasjades.

¹⁸ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse ühiste uurimisrühmade kohta või konventsiooni (mille nõukogu on koostanud Euroopa Liidu lepingu artikli 34 alusel Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise vastastikuse õigusabi kohta kriminaalasjades) põhjal.

¹⁹ Nõukogu 23. oktoobri 2009. aasta raamotsus 2009/829/JSK Euroopa Liidu liikmesriikides vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta järelevalvemeetmete rakendamise otsuste kui kohtueelse kinnipidamisega seotud alternatiivse võimaluse suhtes (ELT L 294, 11.11.2009, lk 20).

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta direktiiv 2010/64/EL õiguse kohta suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses (ELT L 280, 26.10.2010, lk 1).

2012/13/EL,²¹ 2013/48/EL,²² (EL) 2016/343,²³ (EL) 2016/800²⁴ ja (EL) 2016/1919²⁵ ning kuriteoohvrite õiguste direktiiv 2012/29/EL²⁶.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Euroopa Liidus vabaduse, turvalisuse ja õiguse tugevdamist käsitleva Haagi programmi²⁷ kohaselt peavad liikmesriigid kaaluma võimalust koondada piiriülestes mitmepoolsetes kohtuasjades menetlemine ühte liikmesriiki, et tõhustada süüdistuste esitamist, tagades samas korrakohase õigusemõistmise.

Kriminaalasjades tehtud otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte rakendamise meetmeprogrammis²⁸ on tehtud üleskutse koostada õigusakt, mille alusel saaks anda kriminaalmenetlusi üle teistele liikmesriikidele.

Nõukogu 2020. aasta detsembri järeldustes „Euroopa vahistamismäärus ja väljaandmismenetlused – praegused väljakutsed ja edasine tegevus“ kutsutakse komisjoni üles kaaluma seadusandliku ettepaneku ettevalmistamist.

Ettepanek on osa ELi organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse strateegiast aastateks 2021–2025²⁹.

Kavandatud määruse õige ja tulemusliku kohaldamise tagamiseks on vaja õigusvaldkonna töötajatele kindlasti pakkuda ELi õiguse alaseid koolitusi. Et õigusvaldkonna töötajaid ette valmistada 21. sajandi probleemidega toime tulema ja et hoida neid kursis liidu õiguse arenguga, võttis komisjon vastu Euroopa õiguslase koolituse strateegia aastateks 2021–2024³⁰. Selle eesmärk on tagada, et õigusvaldkonna spetsialistid saavad ELi õiguse arengu alast väljaõpet. Strateegia kohaselt tuleks varsti pärast käesoleva ettepaneku vastuvõtmist korraldada kõigi õigusvaldkonna spetsialistide koolitamine, et tagada uute digitaalsete vahendite nõuetekohane ja sujuv kohaldamine ja kasutamine.

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta direktiiv 2012/13/EL, milles käsitletakse õigust saada kriminaalmenetluses teavet (ELT L 142, 1.6.2012, lk 1).

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2013. aasta direktiiv 2013/48/EL, mis käsitleb õigust kaitsjale kriminaalmenetluses ja Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses ning õigust lasta teavitada vabaduse võtmisest kolmandat isikut ja suhelda vabaduse võtmise ajal kolmandate isikute ja konsulaarasutustega (ELT L 294, 6.11.2013, lk 1).

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/343, millega tugevdatakse süütuse presumptsiooni teatavaid aspekte ja õigust viibida kriminaalmenetluses kohtulikult arutelul (ELT L 65, 11.3.2016, lk 1).

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/800, mis käsitleb kriminaalmenetluses kahtlustatavate või süüdistatavate laste menetluslikke tagatiseid (ELT L 132, 21.5.2016, lk 1).

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/1919, milles käsitletakse tasuta õigusabi andmist kahtlustatavatele ja süüdistatavatele kriminaalmenetluses ning isikutele, kelle üleandmist taotletakse Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses (ELT L 297, 4.11.2016, lk 1).

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK (ELT L 315, 14.11.2012, lk 57).

²⁷ ELT C 53, 3.3.2005, lk 1.

²⁸ EÜT C 12, 15.1.2001, lk 10.

²⁹ Komisjoni teatis ELi organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise strateegia (2021–2025) kohta, COM(2021) 170 final.

³⁰ COM(2020) 713 final.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

ELi meetme õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 82 lõike 1 punktid b ja d. Nimetatud artikliga on ette nähtud ELi pädevus kehtestada meetmeid, mille eesmärk on hõlbustada liikmesriikide õigusasutuste või samaväärsete asutuste vahelist koostööd kriminaalmenetlustes ning ennetada ja lahendada liikmesriikide vahelisi kohtualluvuskonflikte.

Euroopa Liidu lepingule (ELi leping) ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

Euroopa Liidu lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Iirimaa seisukoha kohta) artiklite 1–3 kohaselt võib Iirimaa teatada kirjalikult nõukogu eesistujale, et ta soovib osaleda mis tahes sellise kavandatud meetme võtmisel ja kohaldamisel, misjärel riigil on õigus nii toimida. Teade tuleb esitada kolme kuu jooksul pärast Euroopa Liidu toimimise lepingu kolmanda osa V jaotise alusel ettepaneku või algatuse esitamist nõukogule.

• Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)

ELi toimimise lepingu artikli 4 lõike 1 punkti j kohaselt on pädevus võtta meetmeid vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala valdkonnas jagatud liidu ja liikmesriikide vahel. Seetõttu võivad liikmesriigid kriminaalmenetluste üleandmise reguleerimiseks tegutseda üksi.

Siiski ei saa liikmesriigid kriminaalmenetluste üleandmise õiguslikku raamistikku üksi tegutsedes piisavalt ja optimaalselt luua, kuna tegemist on piiriülese küsimusega. Seda näitab asjaolu, et praegune õigusraamistik on killustatud ning tekitab õiguslikke ja praktilisi probleeme. Liikmesriikide vahelised kahepoolsed lepingud neid probleeme ei lahendaks, sest samasugused lepingud tuleks sellisel juhul sõlmida kõikide liikmesriikide vahel.

Vastused avalikele ja sihtkonsultatsioonidele kinnitavad, et ELi meetmed selles valdkonnas annavad tõenäoliselt paremaid tulemusi kui liikmesriikide meetmed.

Nii nõukogu kui ka Euroopa Parlament on tunnistanud, et need probleemid nõuavad riigi tasandist kaugemale ulatuvaid meetmeid. Nõukogu 2020. aasta detsembri järeldustes³¹ kutsuti komisjoni üles kaaluma uut ettepanekut ning Euroopa Parlamendi 2021. aasta detsembri resolutsioonis³² kutsuti komisjoni üles esitama seadusandlikku ettepanekut.

Võttes arvesse eespool kirjeldatud probleemide piiriülest aspekti, tuleb nende eesmärkide saavutamiseks ettepanek vastu võtta ELi tasandil.

• Proportsionaalsus

Ettepanekus sätestatakse õigusnormid, mille alusel võib ELi pädev asutus taotleda kriminaalmenetluse ülevõtmist, kui see parandaks tõhusat ja korrakohast õigusemõistmist ning tingimusel, et järgitakse kehtestatud kriteeriume. Kogu kavandatud tekstis on valitud sellised lahendused, mis sekkuvad kõige vähem liikmesriikide kriminaalõigussüsteemidesse, võttes eelkõige arvesse, et mõnes õigussüsteemis on kriminaalasja menetlemine kohustuslik

³¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52020XG1204\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52020XG1204(02))

³² https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0501_ET.html

(seaduslikkuse põhimõte) ja teistes on prokuröril õigus menetlust mitte algatada, kui see ei ole avalikes huvides (otstarbekuse põhimõte).

Ettepanek piirdub kriminaalmenetlustes tehtud taotlustega. Kriminaalmenetluse üleandmist võib taotleda igasuguste kuritegude puhul ja seetõttu täiendaks kriminaalmenetluse üleandmine Euroopa vahistamismääruse alusel isikute loovutamise süsteemi ja see võib olla kasulik alternatiiv Euroopa vahistamismääruse tegemisele, kui see osutub ebaproportsionaalseks või võimatuks, näiteks seetõttu, et karistuse miinimummäär ei ole täidetud. Ettepanekuga antakse ülevõtvale asutusele ka piisav kaalutusõigus taotluse tagasilükkamiseks, eelkõige juhul, kui ta leiab, et üleandmine ei ole tõhusa ja korrakohase õigusemõistmise huvides. Lisaks ei kohusta see ülevõtvat asutust kuriteo eest süüdistust esitama.

Käesolevas määruses on sätestatud, et ülevõtva riigi kriminaalmenetluses ei saa üleandva riigi esitatud tõendite vastuvõetavaks tunnistamisest keelduda üksnes põhjendusega, et need koguti teises liikmesriigis, kuid käesolev määrus ei mõjuta asja menetleva kohtu õigust tõendeid vabalt hinnata. Selleks järgitakse ettepanekus õigusnorme, mis on juba sätestatud nõukogu määruses (EL) 2017/1939³³.

Käesoleva määrusega nähakse ette kohtualluvus erijuhtudel, et ülevõtva riigi kohtualluvusse kuuluksid käesoleva määruse kohaselt kriminaalmenetluse üleandmise korras üle antavad kuriteod, mille suhtes kohaldatakse üleandva riigi õigust. See kohtualluvus kehtib üksnes kriminaalmenetluse üleandmise taotluse alusel, kui see on tõhusa ja korrakohase õigusemõistmise huvides.

Ettepanek hõlmab seega vaid miinimumi, mis on vajalik seatud eesmärgini jõudmiseks Euroopa tasandil ja sellele kaasa aitamiseks.

- **Vahendi valik**

Kuna ettepanek käsitleb piiriüleseid menetlusi, mille puhul on vaja ühtseid õigusnorme, teeb komisjon ettepaneku võtta õigusaktina vastu määrus. Määrus on kõigis liikmesriikides vahetult kohaldatav ja tervikuna siduv. See tagab, et kõik liikmesriigid kohaldavad õigusnorme ühtemoodi ja et need jõustuvad samal ajal. See tagab õiguskindluse, sest hoitakse ära liikmesriikide erinevad tõlgendused ning välditakse seega õiguslikku killustatust ja muid probleeme, mis praegu mõjutavad kriminaalmenetluste üleandmist.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Ettepaneku ettevalmistamise käigus korraldas komisjon 2021. ja 2022. aastal ulatuslikud konsultatsioonid. Konsultatsioonid olid suunatud mitmesugustele sidusrühmadele, kes esindavad kodanikke, avaliku sektori asutusi, ülikoolide õppejõude ja muid huvirühmi. Konsultatsioonid sisaldasid i) üldsuse tagasisidet tagasisidekorje kohta; ii) avalikku konsultatsiooni; iii) sihtkonsultatsiooni liikmesriikide asutuste, Eurojusti, Euroopa õigusalaase koostöö võrgustiku, Euroopa Prokuratuuri, Europoli ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametiga;

³³ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

iv) kohtumist liikmesriikide asutuste ekspertidega ja v) kohtumist komisjoni kriminaalõiguse eksperdirühmaga.

Üldiselt ollakse üksmeelel, et EL peaks tegelema probleemidega, mis esinevad kriminaalmenetluste üleandmisel, võttes vastu uue õigusakti. Korduvalt on juhitud tähelepanu sellele, et vaja on tõhusamat piiriülest menetlust ning et asutustel on praeguse õigusliku ülesehituse tõttu mitmeid probleeme, mida tekitavad selgete ühiste menetluste ja teabevahetuse puudumine, põhjendamatud viivitused üleandmismenetlustes, suured kulud dokumentide tõlkimisel ja põhjendamatud üleandmistootlused.

Saadud tagasiside põhjal koostati ettepanek ja sellele on lisatud komisjoni talituste töödokument. Komisjoni talituste töödokumendis on esitatud komisjoni konsultatsioonide tulemuste üksikasjalik kokkuvõte.

- **Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Lisaks eespool nimetatud sidusrühmadega konsulteerimisele kogus ja kasutas komisjon ka muudest allikatest saadud eksperditeadmisi.

Ettepanek tugineb eelkõige Eurojusti ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku aruannetele³⁴.

Ettepanekus võetakse arvesse ka tulemusi uurimisprojektist, mis käsitles kriminaalmenetluste üleandmist ELis³⁵ ning mida Euroopa Komisjon kaasrahastas õigusprogrammist.

- **Komisjoni talituste töödokument**

Ettepanekule on lisatud komisjoni talituste töödokument,³⁶ milles on probleemi üksikasjalikult kirjeldatud ja esitatud ettepaneku eesmärgid. Samuti analüüsitakse ettepanekus esitatud lahenduse tulemuslikkust, tõhusust, põhiõiguste kaitse taset ja sidusust teiste ELi piiriülese õiguslase koostöö vahenditega.

Selle algatuse mõju ei hinnatud peamiselt seetõttu, et puuduvad realistlikud valikud ning mõju kodanikele ja ettevõtjatele on piiratud³⁷. Üldiselt jõutakse komisjoni talituste töödokumendis järeldusele, et ettepanek peaks kriminaalmenetluste üleandmise tulemuslikkust mitmesugustel viisidel märkimisväärselt suurendama, sest see: i) parandab julgeolekut, sest suureneb suutlikkus kuritegusid uurida, nende eest süüdistusi esitada ja nende eest karistada; ii) vähendab viivitusi üleandmismenetlustes; iii) annab võimaluse kriminaalmenetlus üle anda olukordades, kus seda praegu ei ole; ning iv) suurendab õiguskindlust.

Kuna ettepanekus kehtestatakse kriminaalmenetluse üleandmise taotlemiseks ja selle kohta otsuse tegemiseks terviklik kord, ühine kriteeriumide loetelu, keeldumise põhjuste ammendav loetelu ja selged vastamiskohustused, peaks see suurendama edukalt üle antud kriminaalmenetluste arvu. Terviklik õigusraamistik tagaks suurema õiguskindluse kõigile asjaomastele sidusrühmadele ja vähendaks killustatust.

Mõju kodanikele on eeldatavasti positiivne. Olukorras, kus üksikisikud on kahtlustatavate või kuriteoohvritena kriminaalmenetluses osalised, aitaks ühine õigusraamistik tagada menetluse toimumise menetlusosaliste lähedal ja võimaluse korral nende kodakondsus- või elukohaliikmesriigis. Kuigi see ei ole võimalik kõikidel juhtudel, sest see sõltub iga juhtumi

³⁴ Vt joonealune märkus 11.

³⁵ <https://www.eur.nl/en/esl/research/our-research/eu-and-nwo-funded-research-projects/transfer-criminal-proceedings>

³⁶ SWD(2023) 77

³⁷ Nagu on täpsemalt selgitatud komisjoni talituste töödokumendis.

asjaoludest (nt mitu kahtlustatavat või kuriteoohvrit eri liikmesriikidest), on üldine mõju nende jaoks tõenäoliselt positiivne.

Detsentraliseeritud IT-süsteem peaks tegema asutustevahelise teabevahetuse tõhusamaks ja tulemuslikumaks. Selle elektroonilise vahendi kaudu toimuva teabevahetuse eesmärk on säästa asutuste aega ja vähendada nende kulusid. Detsentraliseeritud IT-süsteem võimaldaks kiirendada teabe liikumist selle kasutajate vahel, teha andmevahetus turvalisemaks ja suurendada läbipaistvust. Digikanali kasutamisel on eeldatavasti positiivne keskkonnamõju, sest kasutatakse vähem paberit ja postiteenuseid. Lisaks on ettepanekul tõenäoliselt positiivne mõju lihtsustamisele ja halduskoormusele.

• **Põhiõigused**

Eri liikmesriikides sama kuriteoga seotud paralleelseid menetlusi on raske tulemuslikult koordineerida ja nendes süüdistusi esitada, aga need tekitavad ka ebaproportsionaalset koormust nende osalistele, kes peavad läbima mitu menetlust ning kelle õigusi ja huve piiratakse mitmeti, kuna kahes või enamas liikmesriigis tehakse eri vahistamismäärusi, läbiotsimisi ja ülekuulamisi. Samuti võib juhtuda, et nendes rikutakse kriminaalõiguse aluspõhimõtet, mille kohaselt ei tohi isikut sama süüteo eest kaks korda kohtu alla anda ega karistada. Hõlbustades kriminaalmenetluste üleandmist liikmesriikide vahel, aitab ettepanek selliseid rikkumisi ära hoida ja tagada, et menetlemine koondatakse liikmesriiki, mis on selleks kõige sobivam. Viimastel aastatel on Euroopa Liidu Kohtule esitatud üha rohkem eelotsusetaotlusi, milles palutakse selgitada topeltkaristamise keelu põhimõtte tõlgendamist ELi õiguses, ning see näitab, et paralleelsed menetlused, mis võivad viia selle põhimõtte rikkumiseni, on praktikas tõenäolised ning neid on sageli raske avastada ja lahendada. See olukord kajastub ka Eurojusti töös,³⁸ kus täheldatakse, et väga sageli, kui liikmesriikide asutused saavad teada, et teises liikmesriigis toimetatakse samade asjaolude ja sama isiku suhtes paralleelset menetlust, on kriminaalmenetluse üleandmine peamine lahendus, mis aitab ära hoida topeltkaristamise keelu põhimõtte rikkumist ning järgida põhiõiguste harta artiklit 50 ja Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artiklit 54.

Ettepanek sisaldab mitmeid üleandmismenetluses osalevate isikute põhiõiguste austamise tagatise. Õigusasutuse kaasamine üleandmise taotlemisse nii üleandvas kui ka ülevõtvas riigis tagab, et meetme seaduslikkust on kontrollitud ja et taotlus ei kahjusta põhjendamatult põhiõigusi. Üleandev asutus peab tagama iga üksiku juhtumi puhul, et kriminaalmenetluse üleandmise kriteeriumid on täidetud. Üleandvas riigis elavate kahtlustatava või süüdistatava ning kuriteoohvritega tuleb kavandatava üleandmise küsimuses konsulteerida ning neile tuleb anda võimalus avaldada arvamust nende valitud keeles. Üleandvas riigis elavatele kahtlustatavatele ja süüdistatavatele ning kuriteoohvritele teatatakse, kas kriminaalmenetluse üleandmisega nõustatakse või keeldutakse sellest, samuti teatatakse neile, milliseid õiguskaitsevahendeid saab üleandmisega nõustumise otsuse vaidlustamiseks kasutada. Erandeid võib teha nii konsulteerimiskohustusest kui ka tehtud otsuse kohta teabe esitamise kohustusest, kui see võib kahjustada uurimise konfidentsiaalsust. Ettepanekus nähakse konkreetselt ette kahtlustatavate, süüdistatavate ja kuriteoohvrite õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kriminaalmenetluse üleandmisega nõustumise otsuse vaidlustamiseks. Õigusasutusepoolne läbivaatamine toimib sel juhul täiendava kaitsemeetmena. Samuti on sätestatud keeldumise põhjused, mis võivad olla vastuolu topeltkaristamise keelu põhimõttega ning immunitetide ja privileegade olemasolu. Lisaks on ettepanekus üldise kaitsemeetmena

38

<https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/eurojust-report-on-the-transfer-of-proceedings-in-the-eu.pdf>

sõnaselgelt sätestatud, et selle sätteid ei tohiks tõlgendada nii, et need muudaksid kohustust austada põhiõigusi ja õiguspõhimõtteid, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 6.

Kuna ettepanekuga reguleeritakse kriminaalmenetluse üleandmist, kohaldatakse kriminaalmenetluse suhtes kõiki kriminaalõiguse menetluslikke tagatisi. Nende hulgas on eelkõige õigus õiglasele kohtumenetlusele ja kaitsele, nagu on sätestatud Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklis 6 ning põhiõiguste harta artiklites 47 ja 48. See hõlmab ka asjakohaseid ELi tasandi õigusakte kahtlustatavate ja süüdistatavate menetlusõiguste kohta kriminaalmenetluses, nimelt direktiive 2010/64/EL, 2012/13/EL, 2013/48/EL, (EL) 2016/343, (EL) 2016/800 ja (EL) 2016/1919. Nende direktiividega kehtestatakse kogu ELis kriminaalmenetluses kaitse miinimumstandardid ja seega suurendavad need usaldust kõigi liikmesriikide kriminaalõigussüsteemide vastu, mis omakorda tagab tõhusama õigusala se koostöö vastastikuse usalduse õhkkonnas.

4. MÕJU EELARVELE

Liikmesriikidele võib määruse uute õigusnormidega kohanemisest tekkida ühekordseid kulusid, eelkõige kulusid, mis tulenevad vajadusest koolitada uute normide valdkonnas kohtunikke, prokuröre ja muid pädevaid asutusi. Peamised korduvad kulud on eeldatavalt toimiku dokumentide tõlkimise kulud. Eeldatakse siiski, et suurem tõhusus ja kulude kokkuhoid, mis määrusega saavutatakse, kaaluvad mõnevõrra üles need kulud.

Ettepaneku sätted, mis käsitlevad detsentraliseeritud IT-süsteemi kaudu toimuvat elektroonilist sidet kooskõlas määrusega (EL).../... [digiteerimismäärus],³⁹ mõjutaks ka ELi eelarvet. Need kulud, mis kaetakse õigusprogrammi eelarvest, oleksid väikesed, sest detsentraliseeritud IT-süsteemi ei oleks vaja välja töötada nullist, vaid see loodaks paljude kriminaalasjades tehtava õigusala se koostöö ELi vahendite jaoks [digiteerimismääruse] alusel, ning käesolevas ettepanekus esitatud korra jaoks on vaja teha vaid väikseid kohandusi.

Samuti kannavad liikmesriigid mõningaid kulusid, mis kaasnevad nende territooriumil paiknevate detsentraliseeritud IT-süsteemi juurdepääsupunktide paigaldamise ja hooldamisega ning riiklike IT-süsteemide kohandamisega, et muuta need pääsupunktidega koostalitlusvõimeliseks. Kuid nagu märgitud, oleks suurem osa neist finantsinvesteeringutest juba tehtud muude kriminaalasjades tehtavat õigusala se koostööd käsitlevate ELi vahendite digiülemineku raames. Lisaks saaksid liikmesriigid taotleda toetusi, et rahastada neid kulusid asjaomastest ELi rahastamisprogrammidest, eeskätt ühtekuuluvuspoliitika vahenditest ja õigusprogrammist.

5. MUU TEAVE

• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Määrus on vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides, ilma et seda oleks eelnevalt vaja riigisisesse õigusesse üle võtta. Ettepanekus on ette nähtud asjakohased järelevalve-, hindamis- ja aruandluskohustused.

Komisjon korraldab liikmesriikide ekspertide kohtumisi, et arutada kriminaalmenetluste üleandmisest tulenevaid probleeme. Eurojustil ja Euroopa õigusala se koostöö võrgustikul on

³⁹ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb digipöõret õigusala se koostöö ning piiriüleste tsiviil-, kaubandus- ja kriminaalasjadega seotud õiguskaitse kättesaadavuse vallas ning millega muudetakse teatavaid õigusala se koostööd käsitlevaid õigusakte (COM(2021)759 final).

üleandmismenetluses oluline roll. Neid foorumeid ja muid kutsevõrgustikke saab kasutada selleks, et koguda praktikutelt (liikmesriikide asutustelt) tagasisidet määruse praktilisel kohaldamisel saadud kogemuste ja tekkinud probleemide kohta.

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande viis aastat pärast määruse kohaldatavaks muutumist. Aruanne põhineb muu hulgas liikmesriikide asutustelt ja muudelt asjaomastelt sidusrühmadelt saadud teabel.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Ettepanekus on viis peatükki: i) üldsätted; ii) kriminaalmenetluse üleandmine; iii) kriminaalmenetluse üleandmise tagajärjed; iv) teabevahendid ning v) lõppsätted.

1. PEATÜKK. Üldsätted

Artiklis 1 sätestatakse ettepaneku reguleerimisese. Käesolevas ettepanekus sätestatakse õigusnormid, mille kohaselt võib liikmesriik teise liikmesriigi taotlusel kriminaalmenetluse üle võtta. Seda ettepanekut kohaldatakse kõigil kriminaalmenetluse üleandmise juhtudel ELis alates sellest, kui isik on tuvastatud kahtlustatavana.

Artiklis 2 määratletakse ettepaneku kohaldamisel kasutatavad mõisted „üleandev riik“, „ülevõttev riik“, „üleandev asutus“, „ülevõttev asutus“, „detsentraliseeritud IT-süsteem“ ja „kuriteoohver“.

Mõistete „üleandev asutus“ ja „ülevõttev asutus“ määratlusi tuleb tõlgendada koos artikliga 30, mille kohaselt peavad liikmesriigid teatama komisjonile pädevad üleandvad ja ülevõtvad asutused.

Artiklis 3 on sätestatud kohtualluvus erijuhtudel. Ülevõttev asutus võib nõustuda kriminaalmenetluse üleandmisega üksnes juhul, kui asjaomase kuriteo menetlemine on tema pädevuses. Üleandmiskorra tõhustamiseks on kõnealuse sättega seega ette nähtud, et selles artiklis loetletud olukordades määratakse kohtualluvus ülevõtvale riigile selliste juhtumite puhul, milles tal muidu kohtualluvust ei oleks. Ülevõtva riigi kohtualluvuses peaks olema nende kuritegude menetlemine, mille üleandmist taotletakse, kui seda liikmesriiki peetakse juhtumi menetlemiseks kõige sobivamaks. Kõnealust kohtualluvust võib kasutada ainult juhul, kui kriminaalmenetluse üleandmise taotluse esitab liikmesriik, kelle kohtualluvuses oli asjaomase kuriteo menetlemine algselt.

Artikli 4 eesmärk on anda üleandva riigi asutustele, kelle pädevuses oli kriminaalmenetluse algatamine algselt, õiguslik alus kriminaalmenetlusest loobumiseks, selle peatamiseks või lõpetamiseks liikmesriigi kasuks, keda peetakse juhtumi menetlemiseks sobivamaks. See säte on ette nähtud selleks, et liikmesriigid, kelle õigussüsteemis kehtib kriminaalasja kohustusliku menetlemise põhimõte, saaksid toetuda käesoleva määruse sätetele.

2. PEATÜKK. KRIMINAALMENETLUSE ÜLEANDMINE

Selles peatükis sätestatakse kriminaalmenetluse üleandmise taotlemise kriteeriumid ja kord ning kriminaalmenetluse üleandmise kohta otsuse tegemise kord. Selliste ühiste õigusnormide eesmärk on vältida tarbetuid kahes või enamas liikmesriigis toimetatavaid paralleelseid kriminaalmenetlusi, mis käsitlevad samu asjaolusid ja sama isikut, ning vähendada mitmekordsete menetluste arvu ja hoida ära karistamatus, kui keeldutakse loovutamast isikut, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus.

Artiklis 5 on sätestatud kriminaalmenetluse üleandmise taotlemise kriteeriumid.

Käesolev määrus hõlmab kõiki kuritegusid. Kriminaalmenetlusena käsitatakse kõiki kriminaalmenetluse etappe, sealhulgas kohtueelne ja kohtumenetluse etapp. Käesolevat määrust ei kohaldata haldusmenetluste üleandmise taotluste suhtes.

Käesoleva määrusega ei kehtestata kohustust taotleda kriminaalmenetluse üleandmist. Kui üleandev asutus leiab, et kriminaalmenetluse üleandmine on vajalik ja asjakohane ning et eelkõige on kohaldatavad üks või mitu artikli 5 lõikes 2 loetletud kriteeriumi, võib ta taotleda, et teine liikmesriik, kes on sobivam kuriteo menetlemiseks, võtaks selle kriminaalmenetluse üle. Kriteeriumide nimekiri ei ole ammendav. Seda, kas kriminaalmenetluse üleandmise taotlus on õigustatud, tuleks hoolikalt hinnata iga juhtumi puhul eraldi, et teha kindlaks liikmesriik, kes on kõige sobivam kõnealuse kuriteo menetlemiseks, ning iga taotlus peaks olema selgelt põhjendatud.

Käesoleva määrusega antakse ka kahtlustatavale, süüdistatavale või kuriteoohvrile võimalus taotleda üleandva või ülevõtva riigi pädevatelt asutustelt kriminaalmenetluse üleandmise algatamist. Selline taotlus ei tähenda aga, et üleandval või ülevõtval riigil on kohustus taotleda kriminaalmenetluse üleandmist ülevõtvale riigile või see ülevõtvasse riiki üle anda.

Artiklis 6 on sätestatud normid kahtlustatava või süüdistatava õiguste ja huvide arvessevõtmiseks, kui otsustatakse kriminaalmenetluse üleandmise üle. Eelkõige peab üleandev asutus teatama kahtlustatavale või süüdistatavale, et kriminaalmenetlus on kavas üle anda, ning andma talle võimaluse esitada oma arvamus, tingimusel et see ei kahjusta uurimise konfidentsiaalsust, välja arvatud juhul, kui seda isikut ei ole võimalik leida hoolimata üleandva asutuse mõistlikest jõupingutustest. Üleandev asutus peab kõnealust arvamust nõuetekohaselt arvesse võtma, kui ta teeb üleandmise kohta otsust.

Artiklis 7 on sätestatud normid kuriteoohvri õiguste ja huvide arvessevõtmiseks, kui otsustatakse kriminaalmenetluse üleandmise üle. Eelkõige peab üleandev asutus teatama üleandvas riigis elavale kuriteoohvrile, et kriminaalmenetlus on kavas üle anda, ning andma talle võimaluse esitada oma arvamus, tingimusel et see ei kahjusta uurimise konfidentsiaalsust. Üleandev asutus peab kõnealust arvamust nõuetekohaselt arvesse võtma, kui ta teeb üleandmise kohta otsust.

Artiklis 8 on sätestatud, et ülevõtvas riigis peab tagama võimaluse kasutada õiguskaitsevahendit, et vaidlustada kriminaalmenetluse üleandmisega nõustumise otsus.

Artiklis 9 on sätestatud kriminaalmenetluse üleandmise taotlemise kord. Kriminaalmenetluse üleandmise taotluse esitamiseks tuleb täita ettepaneku lisas esitatud standardsertifikaat. Selles artiklis on sätestatud ka taotluse ja kogu muu taotlusega kaasas oleva kirjaliku teabe tõlkimise nõuded. Ettepanekus on sätestatud, et taotlus tuleb edastada otse üleandva ja ülevõtva asutuse vahel, kuid annab võimaluse kasutada keskasutuste abi.

Artiklis 10 on sätestatud, et üleandev asutus teatab viivitamata ülevõtvale asutusele kõigist taotluse edastamise järel üleandvas riigis tehtud menetlustoimingutest ja võetud meetmetest, mis mõjutavad kriminaalmenetlust.

Artiklis 11 on sätestatud üleandvale asutusele võimalus kriminaalmenetluse üleandmise taotlus tagasi võtta igal ajal, enne kui ta on saanud ülevõtva asutuse üleandmisega nõustumise otsuse.

Artiklis 12 on sätestatud, et ülevõttev asutus peab tegema otsuse selle kohta, kas nõustuda kriminaalmenetluse üleandmisega, ja kui ta on otsustanud kriminaalmenetluse üleandmisega nõustuda, peab ta võtma vajalikud riigisisese õiguse kohased meetmed. Ülevõtval asutusel on õigus otsustada, milliseid meetmeid võtta seoses taotluse aluseks oleva kuriteoga. Ühtegi käesoleva määruse sätet ei tohiks tõlgendada nii, et see piiraks riigisisese õiguses sätestatud prokuröri kaalutusõigust, samuti puudub kohustus üleantud juhtumit menetleda. Samuti kohustatakse käesoleva määrusega üleandvat asutust edastama vajalikud dokumendid kriminaalasja toimikust ülevõtvale asutusele, kui see asutus on kriminaalmenetluse üleandmisega nõustunud, kuid üleandev ja ülevõttev asutus võivad omavahel konsulteerida ja kokku leppida, millised dokumendid tuleks saata ja tõlkida.

Artiklis 13 on esitatud kriminaalmenetluse üleandmisest keeldumise nii kohustuslike kui ka mittekohustuslike põhjuste täielik loetelu. Kohustuslikud keeldumise põhjused on seotud olukordadega, kus üleantava kriminaalmenetluse aluseks olevate asjaolude eest ei ole ülevõtvas riigis võimalik süüdistust esitada, näiteks kui tegu, mille menetlemise üleandmist taotletakse, ei peeta ülevõtvas riigis kuriteoks. Mittekohustuslikud keeldumise põhjused hõlmavad muid olukordi, mis võivad takistada kriminaalmenetluse ülevõtmist. Eelkõige võimaldavad need ülevõtvale asutusele paindlikkust keelduda sellise kriminaalmenetluse ülevõtmisest, mis tema arvates ei ole tõhusa ja korrakohase õigusemõistmise huvides.

Selleks et tagada tõhusad piiriülesed menetlused, on artiklis 14 sätestatud tähtaeg, mille jooksul tuleb teha otsus üleandmisega nõustumise kohta. Samuti nähakse sellega ette tähtja katkestamine, kui on vaja taotleda privileegi või immuniteedi äravõtmist.

Artiklis 15 julgustatakse üleandvat ja ülevõtvat asutust omavahel viivitamata konsulteerima, et tagada käesoleva määruse sujuv ja tõhus kohaldamine.

Artiklis 16 on sätestatud, et üleandev ja ülevõttev asutus võivad igas menetluse etapis taotleda Eurojusti või Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku abi.

Artiklis 17 on sätestatud, et iga liikmesriik kannab ise oma kulud, mis tekivad seoses kriminaalmenetluse üleandmisega, kuid üleandev asutus võib teatavatel juhtudel esitada ülevõtvale asutusele ettepaneku kulud jagada.

Artikliga 18 antakse võimalus määrata haldusabi andvad keskasutused. Kui liikmesriik soovib seda võimalust kasutada, peab ta teatama komisjonile määratud keskasutusest vastavalt artiklile 30.

3. PEATÜKK. KRIMINAALMENETLUSE ÜLEANDMISE TAGAJÄRJED

Selles peatükis on sätestatud kriminaalmenetluse üleandmise tagajärjed.

Artiklis 19 on sätestatud, et üleandvas riigis tuleb üleantav kriminaalmenetlus peatada või lõpetada, kui on saadud teave, mis kinnitab, et ülevõttev asutus võtab selle kriminaalmenetluse üle. Üleandev asutus võib kriminaalmenetlust jätkata või taaslustada üksnes juhul, kui ülevõttev asutus otsustab kriminaalmenetluse lõpetada, tingimusel et selline otsus ei riku topeltkaristamise keelu põhimõtet. Kuriteoohvri õigus algatada

kriminaalmenetluse taasalustamine üleandvas riigis kooskõlas selle riigi õigusega või seda taotlema, ei muutu, tingimusel et see ei ole vastuolus topeltkaristamise keelu põhimõttega.

Artiklis 20 on sätestatud, et kriminaalmenetluse suhtes kohaldatakse pärast üleandmist ülevõtva riigi õigusnorme ja menetlusi. Kõigil üleandva riigi poolt kõnealuses kriminaalmenetluses tehtud toimingutel ja võetud uurimismeetmetel ning selle jaoks kogutud tõenditel peaks ülevõtvas riigis olema samasugune kehtivus nagu siis, kui neid toiminguid või meetmeid oleks nõuetekohaselt teinud või võtnud või tõendeid kogunud ülevõtva riigi asutused, välja arvatud juhul, kui see oleks vastuolus ülevõtva riigi õiguse aluspõhimõtetega. Kui kriminaalmenetlus on üle antud, peaks ülevõttev riik kõnealuse kuriteo eest karistuse määrama oma riigisisese õiguse alusel. Kui kuritegu on toime pandud üleandva riigi territooriumil, võib ülevõttev asutus karistuse määramisel võtta arvesse üleandva riigi õigusnormidega ette nähtud maksimumkaristust, kui see on süüdistatava kasuks ning kooskõlas ülevõtva riigi kohaldatava õigusega. Selle sätte eesmärk on vältida olukordi, kus kriminaalmenetluse üleandmine põhjustaks olukorra, kus ülevõttev riik kohaldaks üleandvas riigis sama kuriteo eest ette nähtud maksimumkaristusest rangemat karistust. Nii tagatakse asjaomastele kahtlustatavatele või süüdistatavatele õiguskindlus ning kohaldatava õiguse ettenähtavus.

Artiklis 21 kehtestatakse ülevõtvale asutusele kohustus teatada üleandvale asutusele kriminaalmenetluse lõpus tehtud otsused.

4. PEATÜKK. TEABEVAHENDID

See peatükk sisaldab sätteid, mis käsitlevad detsentraliseeritud IT-süsteemi kaudu toimuvat elektroonilist teabevahetust üleandva ja ülevõtva asutuse vahel ning keskasutuste ja Eurojustiga.

5. PEATÜKK. LÕPPSÄTTED

See peatükk sisaldab sätteid statistika ja aruandluse ning delegeeritud õigusaktide vastuvõtmise kohta, kui on vaja muuta käesolevale ettepanekule lisatud sertifikaati, liikmesriikide teateid, ettepaneku seost rahvusvaheliste lepingute ja kokkulepetega, samuti üleminekusätteid teabevahendite kohta, mida asutused kasutavad, enne kui jõustub kohustus kasutada detsentraliseeritud IT-süsteemi.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

kriminaalmenetluste üleandmise kohta

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 82 lõike 1 punkte b ja d,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁴⁰,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

- 1) Liit on seadnud endale eesmärgi säilitada ja arendada vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala.
- 2) Euroopa Liidus vabaduse, turvalisuse ja õiguse tugevdamist käsitleva Haagi programmi⁴¹ kohaselt peavad liikmesriigid kaaluma võimalust koondada menetlus piiriülestes mitmepoolsetes kohtuasjades ühte liikmesriiki, et tõhustada süüdistuste esitamist, tagades samas korrakohase õigusemõistmise.
- 3) Kriminaalasjades tehtud otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte rakendamise meetmeprogrammis⁴² on tehtud üleskutse koostada õigusakt, mille alusel saaks anda kriminaalmenetlusi üle teistele liikmesriikidele.
- 4) Liikmesriigid peaksid tegema tihedamat õiguslast koostööd, et vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal paraneks tõhus ja korrakohane õigusemõistmine kriminaalasjades ning et iga kuritegu uuriks ja selle eest süüdistuse esitaks selleks sobivaim liikmesriik. Eelkõige võiks liikmesriikidele kehtestada kriminaalmenetluste üleandmise kohta ühised õigusnormid, et vältida olukordi, kus eri liikmesriikides toimetatakse sama isiku suhtes samu asjaolusid käsitlevat tarbetut paralleelset kriminaalmenetlust, mis võib põhjustada topeltkaristamise keelu põhimõtte rikkumise. Ühised õigusnormid võivad vähendada eri liikmesriikides ka selliste kriminaalmenetluste arvu, mille aluseks on samad asjaolud või mida toimetatakse sama isiku suhtes. Nende eesmärk on ühtlasi tagada, et isikule süüdistuse esitamiseks ja karistatuse ärahoidmiseks saab kriminaalmenetluse üleandmise korraldada siis, kui isiku loovutamine Euroopa vahistamismääruse⁴³ alusel viibib või tema loovutamisest keeldutakse, sest teises liikmesriigis toimetatakse sama kuriteo suhtes paralleelset kriminaalmenetlust.

⁴⁰ ELT C , , lk .

⁴¹ ELT C 53, 3.3.2005, lk 1.

⁴² EÜT C 12, 15.1.2001, lk 10.

⁴³ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (ELT L 190, 18.7.2002, lk 1).

- 5) Samuti on ühised õigusnormid kriminaalmenetluse üleandmise kohta olulised piiriülese kuritegevuse tõhusaks tõkestamiseks. Need on eriti tähtsad organiseeritud kuritegelike rühmituste poolt toime pandud kuritegude puhul, nagu uimastikaubandus, rändajate ebaseaduslik üle piiri toimetamine, ebaseaduslik relvaäri, inimkaubandus, keskkonnakuriteod, küberkuritegevus või rahapesu. Mitmes liikmesriigis tegutsevate organiseeritud kuritegelike rühmituste kohtu alla andmine võib ametiasutustele suuri raskusi tekitada. Kriminaalmenetluse üleandmine on kaalukas vahend, mis tugevdaks võitlust liikmesriikides tegutsevate organiseeritud kuritegelike rühmituste vastu kõikjal ELis.
- 6) Selleks et tagada kriminaalmenetluse üleandmisel tulemuslik koostöö menetlust üleandva ja ülevõtva asutuse vahel, tuleks nimetatud õigusnormid kehtestada õiguslikult siduva ja vahetult kohaldatava liidu õigusaktiga.
- 7) Käesolevat määrust tuleks kohaldada kõikide taotluste suhtes, mis on tehtud kriminaalmenetluste raames. Kriminaalmenetlus on liidu õiguse autonoomne mõiste, nii nagu seda on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus olenemata Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast ja algab hetkest, mil liikmesriigi pädevad asutused on isikule teatavaks teinud, et teda kahtlustatakse või süüdistatakse kuriteo toimepanekus, kuni menetluse lõpetamiseni, mille all mõistetakse lõpliku otsuse tegemist küsimuses, kas kahtlustatav või süüdistatav isik on kuriteo toime pannud, sealhulgas kohtuotsuse tegemine ja edasikaebamisotsus, kui see on asjakohane.
- 8) Nõukogu raamotsuses 2009/948/JSK⁴⁴ sätestatud meetmete eesmärk on vältida olukordi, mille puhul eri liikmesriikides toimetatakse sama isiku suhtes samu asjaolusid käsitlevat paralleelset kriminaalmenetlust, mis võib kaasa tuua kohtuotsuse langetamise samade tegude suhtes kahes või enamas liikmesriigis. Seepärast on kõnealuses otsuses sätestatud menetlus, mille alusel toimuvad asjaomaste liikmesriikide pädevate asutuste vahel otsekonsultatsioonid, et leida tulemuslik üksmeelne lahendus ja vältida selliste paralleelsete menetluste negatiivseid tagajärgi ning asjaomaste pädevate asutuste aja ja ressursside raiskamist. Kui asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused otsustavad pärast kõnealuse raamotsuse kohaseid konsultatsioone koondada menetlemine kriminaalmenetluse üleandmise teel ühte liikmesriiki, tuleks seda teha käesoleva määruse alusel.
- 9) Muud kriminaalasjade valdkonna ning eelkõige konkreetseid kuriteoliike käsitlevad õigusaktid, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2017/541⁴⁵ ning nõukogu raamotsused 2002/475/JSK⁴⁶ ja 2008/841/JSK⁴⁷, sisaldavad sätteid, milles osutatakse teguritele, mida tuleb arvesse võtta menetlemise koondamiseks ühte liikmesriiki olukorras, kus samade asjaolude alusel saab korrektselt süüdistuse esitada rohkem kui üks liikmesriik. Kui asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused otsustavad pärast nimetatud õigusaktide kohast koostööd koondada menetlemise kriminaalmenetluse üleandmise teel ühte liikmesriiki, tuleks seda teha käesoleva määruse alusel.

⁴⁴ Nõukogu 30. novembri 2009. aasta raamotsus 2009/948/JSK kohtualluvuskonfliktide vältimise ja lahendamise kohta kriminaalmenetlustes (ELT L 328, 15.12.2009, lk 42).

⁴⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2017/541, 15. märts 2017, terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK ning muudetakse nõukogu otsust 2005/671/JSK (ELT L 88, 31.3.2017, lk 6).

⁴⁶ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/475/JSK terrorismivastase võitluse kohta (EÜT L 164, 22.6.2002, lk 3).

⁴⁷ Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42).

- 10) Kriminaalasjades tehtud kohtuotsuste suhtes vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamiseks, eesmärgiga viia karistused täide teistes liikmesriikides, on kehtestatud mitu liidu õigusakti, eeskätt nõukogu raamotsused 2005/214/JSK⁴⁸, 2008/909/JSK⁴⁹ ja 2008/947/JSK⁵⁰. Käesolev määrus peaks nimetatud raamotsuste sätteid täiendama ja seda ei tohiks tõlgendada nii, nagu mõjutaks nende sätteid.
- 11) Käesolev määrus ei mõjuta omaalgatuslikku teabevahetust, mida reguleeritakse muude liidu õigusaktidega.
- 12) Käesoleva määruse kohaldamisalasse ei kuulu otsused selliste kriminaalasjade ümberjaotamise, liitmise või osadeks jagamise kohta, mille suhtes on Euroopa Prokuratuur teostanud oma pädevust kooskõlas nõukogu määrusega (EL) 2017/1939⁵¹.
- 13) Käesoleva määruse kohaldamisel peaksid liikmesriigid määrama pädevad asutused kindlaks viisil, mis soodustab asutustevahelisi otsekontakte.
- 14) Iga liikmesriik võib juhul, kui seda on vaja tema riigisisese õigussüsteemi struktuuri tõttu, määrata ühe või mitu keskasutust, mis vastutavad kriminaalmenetluse üleandmise taotluste administratiivse edastamise ja vastuvõtmise eest ning kogu muu sellega seotud ametliku kirjavahetuse eest. Keskasutused võivad samuti pakkuda haldustuge, neil võib olla koordineeriv ja abistav roll, et hõlbustada ja edendada kriminaalmenetluse üleandmise taotlustega nõustumist.
- 15) Mõne liidu õigusakti kohaselt on juba ette nähtud, et liikmesriigid võtaksid vajalikud meetmed, et otsustada, kelle kohtualluvusse kuuluvad teatavad kuriteod, näiteks terroristliku tegevuse⁵² või euro võltsimisega⁵³ seotud kuriteod, kui isiku loovutamise keeldutakse.
- 16) Käesoleva määrusega nähakse ette kohtualluvus erijuhtudel, et tagada käesoleva määruse kohane kriminaalmenetluste üleandmine, kui see on tõhusa ja korrakohase õigusemõistmise huvides, nii et ülevõtva riigi kohtualluvusse kuuluksid kuriteod, mille suhtes kohaldatakse üleandva riigi õigust. Ülevõtva riigi kohtualluvuses peaks olema need kuriteod, mille menetlemise üleandmist taotletakse, kui seda liikmesriiki peetakse menetlemiseks kõige sobivamaks.
- 17) Kõnealune kohtualluvus tuleb määrata juhtudel, kui ülevõttev riik keeldub loovutamast kahtlustatavat või süüdistatavat, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus ning kes asub kriminaalmenetlust ülevõtvas riigis või on selle

⁴⁸ Nõukogu 24. veebruari 2005. aasta raamotsus 2005/214/JSK rahaliste karistuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta (ELT L 76, 22.3.2005, lk 16).

⁴⁹ Nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/909/JSK vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabadust piiravad meetmed, nende Euroopa Liidus täideviimise eesmärgil (ELT L 327, 5.12.2008, lk 27).

⁵⁰ Nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/947/JSK vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kohtuotsuste ja vangistuse tingimisi kohaldamata jätmist käsitlevate otsuste suhtes, et teostada tingimuslike meetmete ja alternatiivsete mõjutusvahendite järelevalvet (ELT L 337, 16.12.2008, lk 102).

⁵¹ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

⁵² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2017/541, 15. märts 2017, terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK ning muudetakse nõukogu otsust 2005/671/JSK (ELT L 88, 31.3.2017, lk 6).

⁵³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/62/EL, milles käsitletakse euro ja muude vääringute kriminaalõiguslikku kaitset võltsimise vastu ning millega asendatakse nõukogu raamotsus 2000/383/JSK (ELT L 151, 21.5.2014, lk 1).

kodanik või elanik, ning kui keeldumine põhineb käesolevas määruses nimetatud konkreetsetel põhjustel. Ülevõtva riigi kohtualluvuses peaks olema menetlemine ka siis, kui kuriteol on tagajärjed või see põhjustab kahju peamiselt ülevõtvas riigis. Kahju tuleks kooskõlas ülevõtva riigi õigusega arvesse võtta alati, kui see kuulub kuriteokoosseisu. Samuti peaks menetlemine kuuluma ülevõtva riigi kohtualluvusse siis, kui selles riigis on sama kahtlustatava või süüdistatava suhtes juba käimas muude asjaoludega seotud kriminaalmenetlus, et kogu sellise isiku karistatavust saaks hinnata ühesainsas kriminaalmenetluses, või kui teiste isikute suhtes on selles riigis käimas kriminaalmenetlus samade või seotud asjaolude suhtes, mis võivad olla eriti olulised kuritegeliku organisatsiooni tegevuse uurimise ja selle eest süüdistuste esitamise koondamiseks ühte liikmesriiki. Mõlemal juhul peaks üleantava kriminaalmenetluse kahtlustatav või süüdistatav olema ülevõtva riigi kodanik või elanik.

- 18) Selleks et täita käesoleva määruse eesmärki ja vältida kohtualluvuskonflikte ning võtta eelkõige arvesse neid liikmesriike, mille õigussüsteem – või teatavate kuritegude eest süüdistuse esitamine – põhineb kriminaalasja kohustusliku menetlemise põhimõttel, peaks üleandev riik kriminaalmenetluse üleandmise taotlemisel loobuma kohtualluvusest selles osas, mis puudutab üleantavas kriminaalmenetluses asjaomasele isikule süüdistuse esitamist. Selle alusel peaks üleandva riigi pädevatel asutustel olema võimalik lõpetada nende juures algatatud kriminaalmenetlus selle liikmesriigi kasuks, kes on menetlemiseks sobivam, isegi kui neil on riigisisese õiguse kohaselt kohustus menetleda. Selline kohtualluvusest loobumine ei tohiks mõjutada käesoleva määruse sätteid, mis käsitlevad kriminaalmenetluse üleandmise tagajärgi üleandvas riigis.
- 19) Käesolevas määruses järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „põhiõiguste harta“) ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis (edaspidi „Euroopa inimõiguste konventsioon“) tunnustatud põhiõigusi ja põhimõtteid.
- 20) Käesolev määrus ei mõjuta liidu õiguses, näiteks põhiõiguste hartas ning menetlusõiguste direktiivides 2010/64/EL,⁵⁴ 2012/13/EL,⁵⁵ 2013/48/EL,⁵⁶ (EL) 2016/343,⁵⁷ (EL) 2016/800⁵⁸ ja (EL) 2016/1919⁵⁹ sätestatud menetlusõigusi.
- 21) Liikmesriigid peaksid tagama, et käesoleva määruse kohaldamisel võetakse arvesse haavatavate isikute vajadusi. Komisjoni soovitus 2013/C 378/02⁶⁰ kohaselt tuleks haavatavate kahtlustatavate või süüdistatavate isikutena käsitada kõiki kahtlustata vaid

⁵⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta direktiiv 2010/64/EL õiguse kohta suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses (ELT L 280, 26.10.2010, lk 1).

⁵⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta direktiiv 2012/13/EL, milles käsitletakse õigust saada kriminaalmenetluses teavet (ELT L 142, 1.6.2012, lk 1).

⁵⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2013. aasta direktiiv 2013/48/EL, mis käsitleb õigust kaitsjale kriminaalmenetluses ja Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses ning õigust lasta teavitada vabaduse võtmisest kolmandat isikut ja suhelda vabaduse võtmise ajal kolmandate isikute ja konsulaarasutustega (ELT L 294, 6.11.2013, lk 1).

⁵⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/343, millega tugevdatakse süütuse presumptsiooni teatavaid aspekte ja õigust viibida kriminaalmenetluses kohtulikult arutelul (ELT L 65, 11.3.2016, lk 1).

⁵⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/800, mis käsitleb kriminaalmenetluses kahtlustatavate või süüdistatavate laste menetluslikke tagatiseid (ELT L 132, 21.5.2016, lk 1).

⁵⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/1919, milles käsitletakse tasuta õigusabi andmist kahtlustatavatele ja süüdistatavatele kriminaalmenetluses ning isikutele, kelle üleandmist taotletakse Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses (ELT L 297, 4.11.2016, lk 1).

⁶⁰ Vt komisjoni 27. novembri 2013. aasta soovitus 2013/C 378/02, mis käsitleb kahtlustatavate või süüdistatavate haavatavate isikute menetluslikke tagatiseid kriminaalmenetluses (ELT C 378, 24.12.2013, lk 8).

ja süüdistatavaid isikuid, kes ei ole oma vanuse, vaimse või füüsilise seisundi või puude tõttu võimelised kriminaalmenetlusest aru saama või selles tõhusalt osalema.

- 22) Samuti peaksid liikmesriigid tagama, et käesoleva määruse kohaldamisel võetakse kooskõlas komisjoni soovitusel C(2022) 8987 final⁶¹ arvesse eelvangistust kandvate kahtlustatavate ja süüdistatavate menetlusõigusi.
- 23) Käesoleva määrusega ei tohiks kehtestada kohustust taotleda kriminaalmenetluse üleandmist. Hinnates, kas kriminaalmenetluse üleandmise taotlus tuleks teha, peaks üleandev asutus uurima, kas selline üleandmine on vajalik ja asjakohane. Hindamine tuleks teha iga juhtumi puhul eraldi, et teha kindlaks liikmesriik, kes on asjaomase kuriteo menetlemiseks kõige sobivam.
- 24) Kriminaalmenetluse üleandmise taotluse põhjendatust hinnates peaks üleandev asutus võtma arvesse mitut kriteeriumi, mille prioriteetsus ja kaal peaks põhinema iga üksikjuhtumi faktidel ja sisul. Kõiki asjakohaseid tegureid tuleks kaaluda õigusemõistmise parimates huvides. Näiteks kui kuritegu on terveniisti või osaliselt toime pandud ülevõtva riigi territooriumil või kui suurem osa kuriteo tagajärgedest või kahjust tekkis ülevõtva riigi territooriumil, võib seda riiki pidada süüdistuse esitamiseks sobivamaks, võttes arvesse, et kogutavad tõendid, sealhulgas tunnistajate ja kuriteoohvrite ütlused või ekspertide arvamused, asuvad ülevõtvas riigis ja neid on seega lihtsam koguda, kui kriminaalmenetlus üle antakse. Lisaks hõlbustaks hiljem kahju hüvitamise menetluse algatamist ülevõtvas riigis see, kui kriminaalvastutuse tuvastamise aluseks olev menetlus toimuks ka samas liikmesriigis. Samamoodi võib kriminaalmenetluse üleandmine hõlbustada ülevõtva riigi õiguse kohaselt kogutud tõendite koondamist ja hilisemat vastuvõetavaks tunnistamist, kui enamik tõendeid asub selles riigis.
- 25) Kui kahtlustatav või süüdistatav on ülevõtva riigi kodanik või elanik, võib kriminaalmenetluse üleandmine olla põhjendatud seepärast, et kooskõlas direktiiviga (EL) 2016/343 tuleb tagada kahtlustatava või süüdistatava õigus viibida kohtulikult arutelul. Ühtlasi siis, kui suurem osa ohvritest on ülevõtva riigi kodanikud või elanikud, võib üleandmine olla põhjendatud seepärast, et kuriteoohvritel peab olema võimalik kriminaalmenetluses hõlpsasti osaleda ja neid peab olema menetluse käigus võimalik tunnistajana tulemuslikult küsitleda. Kui ülevõttev riik keeldub käesolevas määruses sätestatud põhjustel sellise kahtlustatava või süüdistatava loovutamisest, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, võib menetluse üleandmine olla põhjendatud ka siis, kui kõnealune isik viibib ülevõtvas riigis, kuid ei ole selle riigi kodanik ega elanik.
- 26) Üleandva asutuse ülesanne on hinnata tema käsutuses oleva materjali põhjal, kas on põhjendatud arvata, et kahtlustatav, süüdistatav või kuriteoohver elab ülevõtvas riigis. Kui teavet on vähe, võivad üleandev ja ülevõttev asutus hinnangu andmist omavahel arutada. On erinevaid objektiivseid asjaolusid, mis võivad osutada sellele, et asjaomase isiku harilik huvide kese on konkreetses liikmesriigis või et isik kavatseb oma huvide keskme sinna luua. Eelkõige võib olla põhjendatud arvata, et isik elab ülevõtvas riigis, kui ta on registreeritud ülevõtvas riigi elanikuna ja tal on isikutunnistus, elamisluba või ta on kantud ametlikku elukoharegistrisse. Kui isik ei ole ülevõtvas riigis registreeritud, võib seal elamisele osutada asjaolu, et isik väljendas kavatsust asuda elama sellesse liikmesriiki või tal tekkisid pärast püsivat viibimist selles liikmesriigis teatavad sidemed selle liikmesriigiga, mis on samasugused kui

⁶¹ Komisjoni 8. detsembri 2022. aasta soovitus eelvangistust kandvate kahtlustatavate ja süüdistatavate menetlusõiguste ning materiaalsete kinnipidamistingimuste kohta (C(2022) 8987 final).

need, mis tekivad siis, kui hakatakse ametlikult liikmesriigis elama. Selleks et teha kindlaks, kas konkreetses olukorras on asjaomase isiku ja ülevõtva riigi vahel piisavalt sidemeid, mis võimaldavad põhjendatult arvata, et asjaomane isik elab selles riigis, tuleb arvesse võtta mitmesuguseid isiku olukorda iseloomustavaid objektiivseid tegureid, mille hulka kuuluvad eelkõige ülevõttas riigis viibimise kestus, laad ja tingimused ning perekondlikud või majanduslikud sidemed ülevõtva riigiga. Et teha kindlaks, kas on põhjendatud arvata, et asjaomane isik elab ülevõttas riigis, võivad olla asjakohased sõiduki või telefoninumbri registreerimine, pangakonto, asjaolu, et isik viibis ülevõttas riigis katkematult, ja muud objektiivsed tegurid. Ülevõtva riigi lühiajaline külastus, seal puhkuse viibimine, sealhulgas puhkemajas, või muu sarnane viibimine ülevõttas riigis ilma täiendava olulise seoseta ei tohiks olla piisav, et järeldada, et isik elab selles liikmesriigis. Siiski tuleks vähemalt kolmekuulist katkematut riigis viibimist enamikel juhtudel pidada piisavaks selleks, et otsustada, et elukoht on selles riigis.

- 27) Kriminaalmenetluse üleandmine võib olla põhjendatud ka juhul, kui ülevõttas riigis on kahtlustatava või süüdistatava suhtes käimas samu või muid asjaolusid käsitlev kriminaalmenetlus või kui ülevõttas riigis on käimas samu või seotud asjaolusid käsitlev kriminaalmenetlus teiste isikute suhtes, näiteks piiriüleste kuritegelike organisatsioonide suhtes süüdistuse esitamise korral, kui eri liikmesriikides võidakse süüdistus esitada eri kaassüüdistatavatele. Kui kahtlustatav või süüdistatav kannab ülevõttas riigis muu kuriteo eest vabadusekaotuslikku karistust või peab seda kandma, võib kriminaalmenetluse üleandmine olla põhjendatud, sest tuleb tagada süüdimõistetu õigus viibida kohtulikult arutelul, millega seotud kriminaalmenetluse üleandmist taotletakse, samal ajal, kui ta kannab karistust ülevõttas riigis. Lisaks peaksid üleandvad asutused nõuetekohaselt kaaluma, kas kriminaalmenetluse üleandmine võiks parandada asjaomase isiku sotsiaalset rehabilitatsiooni juhul, kui karistus tuleb täitmisele pöörata ülevõttas riigis; selleks tuleks arvesse võtta isiku seotust ülevõtva riigiga, näiteks seda, kas tal on ülevõttas riigis perekondlikke, keelelisi, kultuurilisi, sotsiaalseid või majanduslikke või muid sidemeid.
- 28) Enne kui üleandev asutus taotleb kriminaalmenetluse üleandmist üksnes põhjusel, et suurem osa tõenditest asub ülevõttas riigis, peaks ta arvesse võtma võimalusi hankida teistest liikmesriikidest tõendeid kohtuotsuste vastastikust tunnustamist reguleerivate kehtivate õigusaktide, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/41/EL⁶² alusel, ning vajaduse korral vastastikuse õigusabi raames.
- 29) Kahtlustatavatel ja süüdistatavatel ja kuriteoohvritel peaks olema võimalus taotleda nende suhtes algatatud kriminaalmenetluse üleandmist teisele liikmesriigile. Selline taotlus ei tähenda aga, et üleandval või ülevõtval asutusel on kohustus kriminaalmenetluse üleandmist taotleda või see üle anda. Kui asutused saavad kahtlustatava või süüdistatava või kuriteoohvri või nende nimel tegutseva kaitsja esitatud üleandmistootluse alusel teada paralleelsest kriminaalmenetlusest, on nad raamotsuse 2009/948/JSK kohaselt kohustatud omavahel konsulteerima.
- 30) Üleandev asutus peaks kahtlustatavale või süüdistatavale võimalikult kiiresti kavandatavast üleandmisest teatama ning andma talle võimaluse avaldada arvamust suuliselt või kirjalikult kooskõlas kohaldatava riigisisese õigusega, et asutustel oleks võimalik enne üleandmistootluse tegemist tema õigustatud huve arvesse võtta. Hinnates kahtlustatava või süüdistatava õigustatud huvi saada teavet kavandatava

⁶² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/41/EL, mis käsitleb Euroopa uurimismäärust kriminaalasjades (ELT L 130, 1.5.2014, lk 1).

üleandmise kohta, peaks üleandev asutus võtma arvesse vajadust tagada uurimise konfidentsiaalsus ja ohtu kahjustada isiku suhtes algatatud kriminaalmenetlust, näiteks juhul, kui see on vajalik olulise avaliku huvi kaitsmiseks siis, kui selline teave võib kahjustada käimasolevaid varjatud uurimisi või tõsiselt kahjustada selle liikmesriigi julgeolekut, kus kriminaalmenetlus algatakse. Kui üleandval asutusel ei ole mõistlikest jõupingutustest hoolimata võimalik kahtlustatavat või süüdistatavat leida, tuleks sellise isiku teavitamise kohustust kohaldada alates sellest, mil need asjaolud muutuvad.

- 31) Käesoleva määruse kohaldamisel tuleks arvesse võtta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2012/29/EL⁶³ sätestatud kuriteoohvrite õigusi. Käesolevat määrust ei tohiks tõlgendada nii, et see takistaks liikmesriikidel anda kuriteoohvritele riigisisese õiguse kohaselt ulatuslikumaid õigusi, kui on antud liidu õiguses.
- 32) Kriminaalmenetluse üleandmise kohta otsuse tegemisel peaks üleandev asutus võtma nõuetekohaselt arvesse kuriteoohvri õigustatud huve, sealhulgas tema kaitset, ning hindama, kas kriminaalmenetluse üleandmine võib takistada kuriteoohvri asjaomases kriminaalmenetluses tulemuslikult oma õigusi teostada. See hõlmab näiteks kuriteoohvri võimalust anda kohtumenetluse ajal ütlusi ülevõtvas riigis, kui see ei ole liikmesriik, kus ta elab, ning selleks ette nähtud korda. Lisaks tuleks kaaluda kuriteoohvrite võimalust hankida tõendeid näiteks tunnistajatelt ja ekspertidelt ja neid ise esitada, taotleda hüvitist või kasutada ülevõtvas riigis tunnistajakaitse programmi. Kriminaalmenetluse üleandmine ei tohiks piirata kuriteoohvrite õigust hüvitisele. Käesolev määrus ei tohi piirata riigisisese menetluse raames kuriteoohvritele hüvitise maksmise või vara tagastamise suhtes kohaldatavaid norme.
- 33) Kui on vaja tagada, et üleandvas riigis kuriteoohvrile pakutav kaitse jätkub ülevõtvas riigis, peaksid üleandva riigi pädevad asutused kaaluma Euroopa lähenemiskeelu väljaandmist kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 606/2013⁶⁴ või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2011/99/EL⁶⁵.
- 34) Ülevõttev riik peaks tagama kahtlustatavatele ja süüdistatavatele ning kuriteoohvritele juurdepääsu tõhusatele õiguskaitsevahenditele kooskõlas põhiõiguste harta artikliga 47 ja riigisisese õiguse alusel kohaldatavate menetlustega, et vaidlustada kriminaalmenetluse üleandmisega nõustumise otsus, kui käesoleva määruse kohaldamine kahjustab nende õigusi.
- 35) Käesoleva määruse sujuvaks ja nõuetekohaseks kohaldamiseks peavad üleandev ja ülevõttev asutus omavahel teavet vahetama ning neid tuleks julgustada üksteisega konsulteerima, kui see on asjakohane, kas otse või vajaduse korral Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Ameti (Eurojust) kaudu.
- 36) Üleandev asutus peaks konsulteerima ülevõtva asutusega enne kriminaalmenetluse üleandmise taotluse tegemist, kui see on vajalik, eelkõige selleks, et teha kindlaks, kas kriminaalmenetluse üleandmine on tõhusa ja korrakohase õigusemõistmise huvides ning kas on tõenäoline, et ülevõttev asutus tugineb ühele käesoleva määruse kohastest keeldumise põhjustest.

⁶³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK (ELT L 315, 14.11.2012, lk 57).

⁶⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 606/2013 tsiviilasjades määratud kaitsemeetmete vastastikuse tunnustamise kohta (ELT L 181, 29.6.2013, lk 4).

⁶⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/99/EL Euroopa lähenemiskeelu kohta (ELT L 338, 21.12.2011, lk 2).

- 37) Kriminaalmenetluse üleandmise taotluse edastamisel peaks üleandev asutus esitama täpse ja selge teabe taotluse aluseks olevate asjaolude ja tingimuste kohta ning kõik muud täiendavad dokumendid, et ülevõttev asutus saaks kriminaalmenetluse üleandmise kohta teha teadliku otsuse.
- 38) Kuni ülevõttev asutus ei ole teinud otsust kriminaalmenetluse üleandmisega nõutumise kohta, peaks üleandval asutusel olema võimalik taotlus tagasi võtta, näiteks kui ta saab teada täiendavatest asjaoludest, mille tõttu üleandmine ei tundu enam põhjendatud.
- 39) Ülevõttev asutus peaks teatama üleandvale asutusele oma põhjendatud otsusest kriminaalmenetluse üleandmisega nõustumise kohta viivitamata ning hiljemalt 60 päeva jooksul pärast kriminaalmenetluse üleandmise taotluse kättesaamist. Erijuhtudel, kui ülevõtval asutusel ei ole võimalik seda tähtaega järgida, näiteks kui ta leiab, et on vaja täiendavat teavet, võib seda pikendada ainult 30 päeva võrra, et vältida ülemääraseid viivitusi.
- 40) Kriminaalmenetlus üleandmisest ei tohiks keelduda muudel kui käesolevas määruses sätestatud põhjustel. Et kriminaalmenetluse üleandmisega saaks nõustuda, peab ülevõtvas riigis olema võimalik esitada süüdistus seoses üleantava kriminaalmenetluse aluseks olevate asjaoludega. Ülevõttev asutus ei tohiks nõustuda kriminaalmenetluse üleandmisega, kui tegu, mille menetlemise üleandmist taotletakse, ei peeta ülevõtvas riigis kuriteoks, või kui kuriteo menetlemine ei ole ülevõtva riigi kohtualluvuses, välja arvatud juhul, kui ta kasutab talle käesoleva määrusega määratud kohtualluvust. Lisaks ei tohiks kriminaalmenetluse üleandmisega nõustuda siis, kui ülevõtvas riigis esineb muid takistusi kriminaalasja menetlemisele. Samuti peaks ülevõtval asutusel olema võimalik keelduda kriminaalmenetluse ülevõtmisest siis, kui kahtlustataval või süüdistataval on ülevõtva riigi õiguse kohaselt immuuniteet või privileeg, mis puudutab teatavaid isikute kategooriaid (nt diplomaadid) või erikaitsega suhteid (nt advokaadi kutsesaladus), või kui ülevõttev asutus leiab, et menetluse ülevõtmine ei ole tõhusa ja korrakohase õigusemõistmise huvides, näiteks seetõttu, et ükski kriminaalmenetluse üleandmise taotlemise kriteerium ei ole täidetud, või kui kriminaalmenetluse üleandmise taotlemiseks ette nähtud sertifikaati ei ole märgitud kogu teave või on üleandev asutus on selle valesi täitnud, mistõttu ei ole ülevõtval asutusel kogu kriminaalmenetluse üleandmise taotluse hindamiseks vajalikku teavet.
- 41) Topeltkaristamise keelu põhimõte, mis on sätestatud Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni⁶⁶ artiklites 54–58 ja põhiõiguste harta artiklis 50 ning nagu seda on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus, on kriminaalõiguse aluspõhimõte, mille kohaselt ei tohiks kostjat uuesti kohtu alla anda ega karistada kriminaalmenetluses kuriteo eest, milles ta on juba lõplikult õigeks või süüdi mõistetud. Seetõttu peaks ülevõttev asutus kriminaalmenetluse üleandmisest keelduma, kui selle ülevõtmine oleks nimetatud põhimõttega vastuolus.
- 42) Enne kui ülevõttev asutus teeb otsuse kriminaalmenetluse üleandmise taotlus tagasi lükata mõnele keeldumise põhjusele tuginedes, peaks ta konsulteerima üleandva asutusega, et saada vajalikku lisateavet.
- 43) Kui ülevõttev asutus nõustub kriminaalmenetluse üleandmisega, peaks üleandev riik kriminaalmenetluse oma riigis peatama või lõpetama, et vältida meetmete dubleerimist üleandvas ja ülevõtvas riigis. See ei tohiks piirata uurimisi ega muid

⁶⁶ Konventsioon, millega rakendatakse 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingut Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta (EÜT L 239, 22.9.2000, lk 19).

menetlustoiminguid, mis võivad olla vajalikud, et täita otsuseid otsuste vastastikuse tunnustamise õigusaktide alusel või vastastikuse õigusabi taotlusi, mis on seotud üleantava kriminaalmenetlusega. Mõistet „uurimis- või muud menetlustoimingud“ tuleks tõlgendada laialt, hõlmates mitte ainult kõiki tõendite kogumise meetmeid, vaid ka kõiki menetlustoiminguid, millega määratakse eelvangistus või muu ajutine meede. Selleks et vältida kuritarvitusi ja tagada, et kriminaalmenetlust ei peatata pikaks ajaks, ei tohiks juhul, kui ülevõtvas riigis on tuginetud peatava toimega õiguskaitsevahendile, üleandvas riigis kriminaalmenetlust peatada ega lõpetada seni, kuni ülevõtvas riigis on õiguskaitsevahendi kohta otsus tehtud.

- 44) Käesolev määrus ei tohiks olla õiguslik alus isiku vahistamiseks eesmärgiga anda ta füüsiliselt üle kriminaalmenetlust ülevõtvale liikmesriigile, et seal saaks tema suhtes kriminaalmenetluse algatada.
- 45) Ülevõttev asutus peaks teatama üleandvale asutusele kirjalikult kõigist ülevõtvas riigis kriminaalmenetluse lõpus tehtud otsustest. Raamotsuses 2009/948/JSK on kehtestatud sarnane kohustus juhul, kui on jõutud kokkuleppele menetlemise koondamises ühte liikmesriiki. Kui ülevõttev asutus otsustab üleandmistaoatluse aluseks olevate asjaoludega seotud kriminaalmenetluse lõpetada, peaks ta lisama ka selle põhjused.
- 46) Kui ülevõttev asutus otsustab üleandmistaoatluse aluseks olevate asjaoludega seotud kriminaalmenetluse lõpetada, võib üleandev asutus kriminaalmenetlust jätkata või taasallustada, kui see ei too kaasa topeltkaristamise keelu põhimõtte rikkumist, st juhul, kui see otsus ei lõpeta ülevõtva riigi riigisisese õiguse alusel menetlemist lõplikult ja ei välista seega ülevõtvas riigis samade tegude suhtes kriminaalmenetluse jätkamist. Kuriteoohvritel peaks olema õigus algatada või taotleda kriminaalmenetluse taasallustamist üleandvas riigis kooskõlas selle riigi õigusega, tingimusel et see ei ole vastuolus topeltkaristamise keelu põhimõttega.
- 47) Pärast kriminaalmenetluse ülevõtmist kooskõlas käesoleva määrusega peaks ülevõttev asutus kohaldama oma asjaomaseid riigisiseseid õigusakte ja menetlusi. Ühtegi käesoleva määruse sätet ei tohiks tõlgendada nii, et see piiraks riigisiseses õiguses sätestatud prokuröri kaalutlusõigust.
- 48) Ülevõttev riik peaks asjaomase kuriteo eest karistuse määramiseks kohaldama oma riigisisest õigust. Kui kuritegu on toime pandud üleandva riigi territooriumil, võib ülevõttev asutus võtta karistuse määramisel arvesse üleandva riigi õigusnormidega ette nähtud maksimumkaristust, kui see on süüdistatava kasuks ning kooskõlas ülevõtva riigi kohaldatava õigusega. Seda tuleks arvesse võtta juhul, kui kriminaalmenetluse üleandmine tooks kaasa olukorra, kus ülevõtvas riigis kohaldataks sama kuriteo eest üleandvas riigis ette nähtud maksimumkaristusest rangemat karistust, et tagada asjaomaste kahtlustatavate või süüdistatavate jaoks teatav õiguskindlus ja kohaldatava õiguse ettenähtavus. Üleandva riigi õiguses ette nähtud maksimumkaristust tuleks alati arvesse võtta, kui ülevõtva riigi kohtualluvus põhineb üksnes käesoleval määruel.
- 49) Liikmesriikidel ei tohiks olla võimalik nõuda üksteiselt käesoleva määruse kohaldamisest tulenevate kulude hüvitamist. Kui aga üleandev riik on kandnud suuri või erandlikke kulusid seoses ülevõtvale riigile edastatavasse kriminaalasja toimikusse kuuluvate dokumentide tõlkimisega, peaks üleandev asutus kaaluma ülevõtva asutuse ettepanekut kulusid jagada.
- 50) Kõikidesse liidu ametlikes keeltesse tõlgitud standardsertifikaadi kasutamine hõlbustaks koostööd ja teabevahetust üleandva ja ülevõtva asutuse vahel, sest see

võimaldaks neil teha kiiremini ja tulemuslikumalt otsuse üleandmistootluse kohta. Samuti vähendab see tõlkekulusid ja aitab parandada taotluste kvaliteeti.

- 51) Sertifikaat peaks sisaldama üksnes neid isikuandmeid, mida on vaja selleks, et ülevõtval asutusel oleks hõlpsam taotluse kohta otsust teha. Sertifikaat peaks sisaldama viidet isikuandmete kategooriatele, näiteks sellele, kas seotud isik on kahtlustatav, süüdistatav või kuriteoohver, ning igas kategoorias konkreetseid andmevälju.
- 52) Kui peaks tekkima vajadus kriminaalmenetluse üleandmise taotlemiseks kasutatavat sertifikaati parandada, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte käesoleva määruse lisa muutmiseks. On eriti oluline, et komisjon konsulteeriks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaselt, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁶⁷ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- 53) Selleks et tagada juhtumitega seotud andmete kiire, otsene, koostalitlusvõimeline, usaldusväärne ja turvaline vahetamine, peaks käesoleva määruse kohane teabevahetus üleandva ja ülevõtva asutuse vahel ning keskasutuste osalusel, kui liikmesriik on keskasutuse määranud, aga ka Eurojustiga toimuma üldjuhul määruse (EL).../... [digiteerimismäärus]⁶⁸ tähenduses detsentraliseeritud IT-süsteemi kaudu. Eelkõige tuleks detsentraliseeritud IT-süsteemi kasutada reeglina sertifikaadi ja muu asjakohase teabe ja dokumentide vahetamiseks ning kogu muuks teabevahetuseks asutuste vahel käesoleva määruse alusel. Määruses (EL) .../... [digiteerimismäärust] nimetatud erandite korral ning eelkõige juhul, kui detsentraliseeritud IT-süsteemi kasutamine ei ole võimalik või asjakohane, võib kasutada muid teabevahendeid, nagu on sätestatud kõnealuses määruses.
- 54) Liikmesriigid võiksid riikliku IT-süsteemi asemel kasutada komisjoni väljatöötatud tarkvara (etalonteostuse tarkvara). Etalonteostuse tarkvara peaks põhinema modulaarsel ülesehitusel, mis tähendab, et tarkvara on pakitud ja tarnitakse eraldi e-CODEXi komponentidest, mida on vaja selle detsentraliseeritud IT-süsteemiga ühendamiseks. Selline ülesehitus peaks võimaldama liikmesriikidel taaskasutada või täiustada oma olemasolevaid riiklikke õiguslase teabevahetuse taristuid, et kasutada neid piiriüleselt.
- 55) Komisjon peaks vastutama etalonteostuse tarkvara loomise, hooldamise ja arendamise eest. Komisjon peaks etalonteostuse tarkvara kavandama, arendama ja hooldama viisil, mis võimaldab vastutavatel töötajatel tagada kooskõla andmekaitseõuete ja -põhimõtetega, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) 2018/1725⁶⁹ ja (EL) 2016/679⁷⁰ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL)

⁶⁷ ELT L 123, 12.5.2016, lk 13.

⁶⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) [...], mis käsitleb digipöõret õiguslase koostöö ning piiriüleste tsiviil-, kaubandus- ja kriminaalasjadega seotud õiguskaitse kättesaadavuse vallas ning millega muudetakse teatavaid õiguslase koostööd käsitlevaid õigusakte (ELT L ...).

⁶⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

2016/680,⁷¹ eelkõige lõimitud andmekaitse ja vaikimisi andmekaitse kohustuse ning küberturvalisuse kõrge tasemega. Samuti peaks etalonteostuse tarkvara hõlmama sobivaid tehnilisi meetmeid ja võimaldama võtta korralduslikke meetmeid, mida on vaja, et tagada turvalisuse ja koostalitlusvõime piisav tase, võttes arvesse seda, et vahetada võidakse ka erikategooriate andmeid. Komisjon ei töötle etalonteostuse tarkvara loomise, hooldamise ja arendamise käigus isikuandmeid.

- 56) Komisjoni poolt tagasüsteemina välja töötatud etalonteostuse tarkvara peaks koguma seire eesmärgil vajalikke andmeid programmeerituna ning need andmed tuleks edastada komisjonile. Kui liikmesriigid otsustavad komisjoni välja töötatud etalonteostuse tarkvara asemel kasutada riiklikku IT-süsteemi, võib selline süsteem võimaldada kõnealuste andmete programmilist kogumist ning sellisel juhul tuleks need andmed edastada komisjonile. e-CODEXi ühendaval komponendil võiks olla ka funktsioon, mis võimaldab asjakohaseid statistilisi andmeid saada.
- 57) Et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks detsentraliseeritud IT-süsteemi loomiseks anda komisjonile rakendusvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁷².
- 58) Käesoleva määrusega tuleks luua õiguslik alus isikuandmete vahetamiseks liikmesriikide vahel kriminaalmenetluse üleandmise eesmärgil kooskõlas direktiivi (EL) 2016/680 artikliga 8 ja artikli 10 punktiga a. Ent muude aspektide puhul, näiteks üleandva asutuse saadud isikuandmete säilitamise tähtaeg, peaksid üleandev ja ülevõttev asutus kohaldama isikuandmete töötlemise suhtes liikmesriikide õigusakte, mis on vastu võetud direktiivi (EL) 2016/680 alusel. Üleandvat ja ülevõtvat asutust tuleks pidada kõnealuse direktiivi kohasel isikuandmete töötlemisel vastutavateks töötlejateks. Keskasutused pakuvad üleandvatele ja ülevõtvatele asutustele haldustuge ning kui nad töötlevad isikuandmeid nende vastutavate töötlejate nimel, tuleks neid käsitada vastava vastutava töötleja volitatud töötlejatena. Kui isikuandmeid töödeldakse Eurojustis, tuleks käesoleva määruse kontekstis kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1725, ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruks (EL) 2018/1727⁷³ sätestatud spetsiifiliste andmekaitseenormide kohaldamist.
- 59) Kuna käesoleva määruse eesmärki (kriminaalmenetluste üleandmine) ei suuda liikmesriigid täielikult saavutada, küll aga saab seda selle ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud

⁷⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁷¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

⁷² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁷³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1727 Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Ameti (Eurojust) kohta ning millega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2002/187/JSK, PE/37/2018/REV/1 (ELT L 295, 21.11.2018, lk 138).

proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- 60) [Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 kohaselt on Iirimaa [.... kirjaga] teatanud soovist osaleda käesoleva määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel. VÕI [Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt, ja ilma et see piiraks kõnelause protokolli artikli 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel ning seepärast ei ole see tema suhtes siduv ega kohaldatav.]
- 61) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- 62) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2018/1725⁷⁴ artikli 42 lõike 1 kohaselt ning ta esitas arvamuse [...],

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

1. PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesolevas määruses sätestatakse õigusnormid kriminaalmenetluste üleandmise kohta liikmesriikide vahel, et parandada vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal tõhusat ja korrakohast õigusemõistmist.
2. Käesolevat määrust kohaldatakse kõigil kriminaalmenetluste üleandmise juhtudel liidus alates sellest, kui isik on tuvastatud kahtlustatavana.
3. Käesolev määrus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguspõhimõtteid, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 6.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „üleandev riik“ – riik, kus tehakse kriminaalmenetluste üleandmise taotlus;
- 2) „ülevõttev riik“ – riik, millele edastatakse kriminaalmenetluste üleandmise taotlus ja millel palutakse kriminaalmenetlus üle võtta;
- 3) „üleandev asutus“ –
 - a) konkreetsetes asjas pädev kohtunik, kohus, eeluurimiskohtunik või prokurör või

⁷⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

- b) muu pädev asutus, mille on pädevaks asutuseks määranud üleandev riik ja kes tegutseb konkreetses asjas kriminaalmenetluse uurimisorganina ja kellel on pädevus taotleda riigisisese õiguse kohaselt kriminaalmenetluse üleandmist. Enne kui taotlus edastatakse ülevõtvale asutusele, peab üleandva riigi kohtunik, kohus, eeluurimiskohtunik või prokurör kontrollima, kas see vastab käesolevas määruses sätestatud kriminaalmenetluse üleandmise taotluse esitamise tingimustele, ning taotluse kinnitama. Kui kohtunik, kohus, eeluurimiskohtunik või prokurör on kriminaalmenetluse üleandmise taotluse kinnitanud, võib seda asutust kriminaalmenetluse üleandmise taotluse edastamisel käsitada ka üleandva asutusena;
- 4) „ülevõttev asutus“ – kohtunik, kohus, eeluurimiskohtunik või prokurör, kellel on pädevus teha otsus selle kohta, kas nõustuda kriminaalmenetluse üleandmisega kooskõlas artikliga 12 ning võtta tema riigi õigusega ette nähtud meetmeid;
- 5) „detsentraliseeritud IT-süsteem“ – määruse (EL) .../... [digiteerimismäärus] artikli 2 punktis 4 määratletud IT-süsteem;
- 6) „kuriteoohver“ – direktiivi 2012/29/EL artikli 2 lõike 1 punktis a määratletud kuriteoohver.

Artikkel 3 *Kohtualluvus*

1. Käesoleva määruse kohaldamisel kuuluvad ülevõtva riigi kohtualluvusse kõik kuriteod, mille suhtes kohaldatakse üleandva riigi õigust, järgmistes olukordades:
 - a) ülevõttev riik keeldub raamotsuse 2002/584/JSK artikli 4 lõike 7 punkti b alusel loovutamast kahtlustatavat või süüdistatavat, kes asub ülevõttvas riigis või on selle kodanik või elanik;
 - b) ülevõttev riik keeldub loovutamast kahtlustatavat või süüdistatavat, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus ning kes asub ülevõttvas riigis või on selle kodanik või elanik, kui ta leiab, et erandjuhtudel, kui konkreetsete ja objektiivsete tõendite põhjal on põhjendatult alust arvata, et tulenevalt asja konkreetsetest asjaoludest tooks üleandmine kaasa põhiõiguste harta artiklis 6 sätestatud asjakohase põhiõiguse ilmselge rikkumise;
 - c) enamik kuriteo tagajärgedest või oluline osa kuriteoga tekitatud kahjust, mis kuuluvad kuriteokoosseisu, tekkisid ülevõtva riigi territooriumil;
 - d) ülevõttvas riigis toimetatakse kahtlustatava või süüdistatava suhtes muid asjaolusid käsitlevaid kriminaalmenetlusi ning kahtlustatav või süüdistatav on ülevõtva riigi kodanik või elanik;
 - e) ülevõttvas riigis toimetatakse teiste isikute suhtes samu või osaliselt samu asjaolusid käsitlevaid kriminaalmenetlusi ning üleantavas kriminaalmenetluses kahtlustatav või süüdistatav on ülevõtva riigi kodanik või elanik.
2. Ülevõtvale riigile üksnes lõike 1 alusel määratud kohtualluvust võib kasutada ainult kriminaalmenetluse üleandmise taotluse alusel.

Artikkel 4 *Kriminaalmenetlusest loobumine, selle peatamine või lõpetamine*

Liikmesriik, kellel on riigisisese õiguse kohaselt õigus esitada isikule kuriteo eest süüdistus, võib käesoleva määruse kohaldamisel loobuda kahtlustatava või süüdistatava suhtes

toimetatavast kriminaalmenetlusest või selle peatada või lõpetada, et anda selle kuriteoga seotud kriminaalmenetlus üle ülevõtvale riigile.

2. PEATÜKK

KRIMINAALMENETLUSE ÜLEANDMINE

Artikkel 5

Kriminaalmenetluse üleandmise taotlemise kriteeriumid

1. Kriminaalmenetluse üleandmise taotluse võib teha üksnes juhul, kui üleandev asutus leiab, et asjaomase kriminaalmenetluse toimetamine teises liikmesriigis oleks tõhusa ja korrakohase õigusemõistmise huvides.
2. Üleandev asutus võtab eelkõige arvesse järgmisi kriteeriume:
 - a) kuritegu on tervenisti või osaliselt toime pandud ülevõtva riigi territooriumil või enamik kuriteo tagajärgedest või oluline osa kuriteoga tekitatud kahjust tekkis ülevõtva riigi territooriumil;
 - b) kahtlustatav või süüdistatav on ülevõtva riigi kodanik või elanik;
 - c) kahtlustatav või süüdistatav asub kriminaalmenetlust ülevõtvast riigis ning see riik keeldub kõnealust isikut üleandvale riigile loovutamast kas raamotsuse 2002/584/JSK artikli 4 lõike 2 või artikli 4 lõike 3 alusel, kui keeldumine ei põhine isiku suhtes sama kuriteo kohta tehtud lõplikul kohtuotsusel, mis ei võimalda kriminaalmenetlust jätkata, või nimetatud raamotsuse artikli 4 lõike 7 alusel;
 - d) kahtlustatav või süüdistatav asub ülevõtvast riigis ning see riik keeldub loovutamast isikut, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, kui kõnealune riik leiab, et erandjuhtudel on konkreetsete ja objektiivsete tõendite põhjal põhjendatult alust arvata, et tulenevalt asja konkreetsetest asjaoludest tooks üleandmine kaasa põhiõiguste harta artiklis 6 sätestatud asjakohase põhiõiguse ilmselge rikkumise;
 - e) enamik uurimise jaoks olulistest tõenditest asub ülevõtvast riigis või enamik asjaomastest tunnistajatest elab seal;
 - f) ülevõtvast riigis toimetatakse kahtlustatava või süüdistatava suhtes samu või muid asjaolusid käsitlevat kriminaalmenetlust;
 - g) ülevõtvast riigis toimetatakse teiste isikute suhtes samu või seotud asjaolusid käsitlevat kriminaalmenetlust;
 - h) kahtlustatav või süüdistatav kannab või hakkab kandma vabaduskaotuslikku karistust ülevõtvast riigis;
 - i) karistuse täideviimine ülevõtvast riigis võib tõenäoliselt parandada süüdimõistetud isiku sotsiaalset rehabilitatsiooni või karistuse täideviimine ülevõtvast riigis oleks muudel põhjustel asjakohasem;
 - j) enamik kuriteoohvritest on ülevõtva riigi kodanikud või elanikud.
3. Kahtlustatav või süüdistatav või enamik kuriteoohvritest või nende nimel tegutsev advokaat võib samuti taotleda üleandva või ülevõtva riigi pädevatelt asutustelt, et algatataks menetlus kriminaalmenetluse üleandmiseks käesoleva määruse alusel. Käesoleva lõike alusel esitatud taotlus ei tähenda, et üleandval või ülevõtval riigil on

kohustus taotleda kriminaalmenetluse üleandmist ülevõtvale riigile või see ülevõtvasse riiki üle anda.

Artikkel 6

Kahtlustatava või süüdistatava õigused

1. Enne kriminaalmenetluse üleandmise taotluse tegemist võtab üleandev asutus kooskõlas kohaldatava riigisisese õigusega nõuetekohaselt arvesse kahtlustatava või süüdistatava õigustatud huve ning tagab, et järgitakse tema liidu ja riigisisestest õigusest tulenevaid menetlusõigusi.
2. Tingimusel et see ei kahjusta uurimise konfidentsiaalsust, teatatakse kahtlustatavale või süüdistatavale talle arusaadavas keeles ning kooskõlas kohaldatava riigisisese õigusega, et kriminaalmenetlus on kavas üle anda, ning talle antakse võimalus esitada oma arvamus suuliselt või kirjalikult, välja arvatud juhul, kui seda isikut ei ole võimalik leida hoolimata üleandva asutuse mõistlikest jõupingutustest. Juhul kui üleandev asutus peab seda kahtlustatava või süüdistatava isiku vanuse või vaimse või füüsilise seisundi tõttu vajalikuks, antakse arvamuse esitamise võimalus isiku seaduslikule esindajale. Kui kriminaalmenetluse üleandmise taotlus tehakse kahtlustatava või süüdistatava esitatud artikli 5 lõike 3 kohase taotluse alusel, ei ole vaja taotluse esitanud kahtlustatava või süüdistatavaga sel viisil konsulteerida.
3. Kui üleandev asutus otsustab, kas taotleda kriminaalmenetluse üleandmist, võtab ta kahtlustatava või süüdistatava lõikes 2 osutatud arvamust arvesse.
4. Kui ülevõttev asutus on teinud artikli 12 lõike 1 kohase otsuse, teatab üleandev asutus viivitamata kahtlustatavale või süüdistatavale arusaadavas keeles ning tingimusel et see ei kahjusta uurimise konfidentsiaalsust sellest, et kriminaalmenetluse üleandmise taotlus on tehtud ning kas ülevõttev asutus on üleandmisega nõustunud või sellest keeldunud, välja arvatud juhul, kui seda isikut ei ole võimalik leida hoolimata üleandva asutuse mõistlikest jõupingutustest. Kui ülevõttev asutus on teinud kriminaalmenetluse üleandmisega nõustumise otsuse, teatatakse kahtlustatavale või süüdistatavale, et tal on ülevõtvas riigis õigus õiguskaitsevahendile ja mis on selle kasutamise tähtaeg.

Artikkel 7

Kuriteoohvri õigused

1. Enne kriminaalmenetluse üleandmise taotluse tegemist võtab üleandev asutus kooskõlas kohaldatava riigisisese õigusega nõuetekohaselt arvesse kuriteoohvri õigustatud huve ning tagab, et järgitakse tema liidu ja riigisisestest õigusest tulenevaid õigusi.
2. Tingimusel et see ei kahjusta uurimise konfidentsiaalsust ning kui kuriteoohver elab üleandvas riigis, teatatakse talle arusaadavas keeles ning kooskõlas kohaldatava riigisisese õigusega, et kriminaalmenetlus on kavas üle anda ning talle antakse võimalus esitada oma arvamus suuliselt või kirjalikult. Juhul kui üleandev asutus peab seda kuriteoohvri vanuse või vaimse või füüsilise seisundi tõttu vajalikuks, antakse arvamuse esitamise võimalus kuriteoohvri seaduslikule esindajale.
3. Üleandev asutus võtab kuriteoohvri lõikes 2 osutatud arvamust arvesse, kui ta otsustab, kas taotleda kriminaalmenetluse üleandmist.

4. Kui ülevõttev asutus on teinud artikli 12 lõike 1 kohase otsuse, teatab üleandev asutus üleandvas riigis elavale kuriteoohvrile arusaadavas keeles ning tingimusel et see ei kahjusta uurimise konfidentsiaalsust, viivitamata sellest, et kriminaalmenetluse üleandmise taotlus on tehtud ning kas ülevõttev asutus on üleandmisega nõustunud või sellest keeldunud. Kui ülevõttev asutus on kriminaalmenetluse üleandmisega nõustunud, teatatakse kuriteoohvrile, et tal on ülevõtvast riigis õigus õiguskaitsevahendile ja mis on selle kasutamise tähtaeg.

Artikkel 8
Õigus õiguskaitsevahendile

1. Kahtlustataval, süüdistataval ja kuriteoohvril on õigus kasutada ülevõtvast riigis tõhusaid õiguskaitsevahendeid, et vaidlustada kriminaalmenetluse üleandmisega nõustumise otsus.
2. Õigust õiguskaitsevahendile kasutatakse ülevõtva riigi kohtus ülevõtva riigi õiguse kohaselt.
3. Õiguskaitsevahendi kasutamise tähtaeg ei ole pikem kui 20 päeva alates artikli 12 lõikes 1 osutatud otsusest teada saamise kuupäevast.
4. Kui kriminaalmenetluse üleandmise taotlus tehakse pärast kahtlustatavale või süüdistatavale süüdistuse esitamist, on õiguskaitsevahendil, mida kasutatakse kriminaalmenetluse üleandmisega nõustumise otsuse vaidlustamiseks, peatav mõju.
5. Ülevõttev asutus teatab üleandvale asutusele käesoleva artikli alusel kasutatavatest õiguskaitsevahenditest.

Artikkel 9
Kriminaalmenetluse üleandmise taotlemise kord

1. Kriminaalmenetluse üleandmise taotlus tuleb koostada lisas esitatud sertifikaati kasutades. Üleandev asutus kirjutab sertifikaadile alla ja tõendab selle sisu täpsust ja õigsust.
2. Kriminaalmenetluse üleandmise taotlus peab olema nõuetekohaselt põhjendatud ja sisaldama eelkõige järgmist teavet:
 - a) teave üleandva asutuse kohta;
 - b) kriminaalmenetluse esemeks oleva kuriteo kirjeldus ja üleandva riigi kohaldatavad kriminaalõiguse sätted;
 - c) põhjused, miks üleandmine on vajalik ja asjakohane, ning eelkõige, milliseid artikli 5 lõikes 2 sätestatud kriteeriume kohaldatakse;
 - d) kahtlustatava või süüdistatava ja kuriteoohvri kohta kättesaadav vajalik teave;
 - e) hinnang selle kohta, millist mõju avaldab kriminaalmenetluse üleandmine kahtlustatava või süüdistatava ja kuriteoohvri õigustele;
 - f) teave menetlustoimingute või meetmete kohta üleandvas riigis, kui need mõjutavad kriminaalmenetlust;
 - g) kõik kohaldatavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/680 artikli 9 lõike 3 kohased isikuandmete töötlemise eritingimused.
3. Kui kahtlustatav või süüdistatav on esitanud oma arvamuse vastavalt artikli 6 lõikele 2 või kui kuriteoohver on esitanud oma arvamuse vastavalt artikli 7 lõikele 2, edastatakse see arvamus ülevõtvale asutusele koos kriminaalmenetluse üleandmise

taotlusega. Kui kahtlustatav või süüdistatav või kuriteoohver on esitanud oma arvamuse suuliselt, tagab üleandev asutus, et kirjalik jälg selle arvamuse esitamise kohta on ülevõtvale riigile kättesaadav.

4. Vajaduse korral lisatakse kriminaalmenetluse üleandmise taotlusele kogu asjakohane lisateave ja kõik asjakohased lisadokumendid.
5. Lõikes 1 osutatud täidetud sertifikaat ja, kui ülevõtva asutusega on vastavalt kokku lepitud, kriminaalmenetluse üleandmise taotlusele lisatud muu kirjalik teave tõlgitakse ülevõtva riigi ametlikku keelde või muusse keelde, mida ülevõttev riik aktsepteerib vastavalt artikli 30 lõike 1 punktile c.
6. Üleandev asutus edastab kriminaalmenetluse üleandmise taotluse kas otse ülevõtvale asutusele või vajaduse korral artiklis 18 osutatud keskasutuse kaudu. Üleandev ja ülevõttev asutus suhtlevad edaspidi ametlikult kas otse või vajaduse korral artiklis 18 osutatud keskasutuse kaudu.
7. Kui ülevõttev asutus ei ole üleandvale asutusele teada, teeb üleandev asutus kõik vajalikud järelepärimised, sealhulgas Euroopa õigusalse koostöö võrgustiku kontaktasutuste kaudu, et teha kindlaks, milline asutus on pädev tegema artikli 12 kohast otsust.
8. Kui ülevõtva riigi asutus, kes taotluse sai, ei ole pädev tegema artikli 12 kohast otsust, edastab ta taotluse viivitamatult pädevale ülevõtvale asutusele samas liikmesriigis ja teatab sellest üleandvale asutusele.

Artikkel 10

Üleandva asutuse esitatav teave

Üleandev asutus teatab viivitamata ülevõtvale asutusele kõigist taotluse edastamise järel üleandvas riigis tehtud menetlustoimingutest ja võetud meetmetest, mis mõjutavad kriminaalmenetlust. See teave edastatakse koos kõigi asjakohaste dokumentidega.

Artikkel 11

Taotluse tagasivõtmine

Üleandev asutus võib kriminaalmenetluse üleandmise taotluse tagasi võtta igal ajal enne seda, kui ta saab ülevõtva asutuse artikli 12 kohase kriminaalmenetluse üleandmisega nõustumise otsuse.

Artikkel 12

Ülevõtva asutuse otsus

1. Ülevõttev asutus teeb põhjendatud otsuse selle kohta, kas nõustuda kriminaalmenetluse üleandmisega, ja otsustab kooskõlas riigisisese õigusega, milliseid meetmeid võtta.
2. Kui ülevõttev asutus leiab, et üleandva asutuse edastatud teave ei ole piisav, et ta saaks otsustada, kas nõustuda kriminaalmenetluse üleandmisega, võib ta taotleda talle vajalikku lisateavet.
3. Kui ülevõttev asutus keeldub artikli 13 kohaselt kriminaalmenetluse ülevõtmisest teatab ta viivitamata üleandvale asutusele keeldumise põhjused. Kahtlustatavale või süüdistatavale ja kuriteoohvrile antakse teavet vastavalt artikli 6 lõikele 4 ja artikli 7 lõikele 4.

4. Kui ülevõttev asutus on kriminaalmenetluse üleandmisega nõustunud, teatab ta üleandvale asutusele, millised õiguskaitsevahendeid saab ülevõtvas riigis kriminaalmenetluse üleandmisega nõustumise otsuse vaidlustamiseks kasutada ja millised on nende kasutamise tingimused ja tähtajad. Kahtlustatavale või süüdistatavale ja kuriteoohvrile antakse teavet vastavalt artikli 6 lõikele 4 ja artikli 7 lõikele 4.
5. Kui ülevõttev asutus on kriminaalmenetluse üleandmisega nõustunud, edastab üleandev asutus viivitamata kriminaalasja toimiku või selle asjakohaste osade originaalid või tõestatud koopiad ülevõtvale asutusele ning nendele lisatakse tõlge ülevõtva riigi ametlikku keelde või muusse keelde, mida ülevõttev riik aktsepteerib artikli 30 lõike 1 punkti c kohaselt. Vajaduse korral võivad üleandev ja ülevõttev asutus omavahel konsulteerida, et leppida kokku edastatavad ja tõlgitavad dokumendid või nende osad.

Artikkel 13
Keeldumise põhjused

1. Ülevõttev asutus keeldub täielikult või osaliselt kriminaalmenetluse ülevõtmisest, kui ülevõtva riigi õiguse alusel ei saa kahtlustatava või süüdistatava suhtes algatada kriminaalmenetlust seoses kriminaalmenetluse üleandmise taotluse aluseks olevate asjaoludega järgmistel juhtudel:
 - a) kui tegu, millega seoses taotlus tehti, ei käsitata ülevõtva riigi õigusnormide kohaselt kuriteona;
 - b) kui kriminaalmenetluse ülevõtmine oleks vastuolus topeltkaristamise keelu põhimõttega;
 - c) kui kahtlustatavat ei saa tema vanuse tõttu kuriteo eest kriminaalvastutusele võtta;
 - d) kui kriminaalmenetlust ei saa ülevõtva riigi õiguse kohaselt kuriteo aegumise tõttu läbi viia või kui kuriteo menetlemise tingimused ei ole ülevõtvas riigis täidetud;
 - e) kui kuritegu kuulub ülevõtva riigi õigusnormide kohaselt amnestia alla;
 - f) kui kuritegu ei ole ülevõtva riigi kohtualluvuses. Ülevõtva riigi kohtualluvus võib tuleneda ka artiklist 3.
2. Ülevõttev asutus võib kriminaalmenetluse ülevõtmisest täielikult või osaliselt keelduda, kui selleks on üks või mitu järgmist põhjust:
 - a) ülevõtva riigi õiguse kohaselt eksisteerib immunitet või privileeg, mis muudab menetluse võimatuks;
 - b) ülevõttev asutus leiab, et kriminaalmenetluse üleandmine ei ole tõhusa ja korrakohase õigusemõistmise huvides;
 - c) kuritegu ei ole tervenisti või osaliselt toime pandud ülevõtva riigi territooriumil, enamik kuriteo tagajärgedest või oluline osa kuriteoga tekitatud kahjust ei tekkinud selle riigi territooriumil ning kahtlustatav või süüdistatav ei ole selle riigi kodanik ega elanik;
 - d) artikli 9 lõikes 1 osutatud sertifikaat on puudulikult täidetud või ilmselgelt väär ning seda ei ole pärast lõikes 3 osutatud konsulteerimist täiendatud ega parandatud.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud juhtudel konsulteerib ülevõttev asutus, enne kui ta otsustab kas kriminaalmenetluse üleandmisest täielikult või osaliselt keelduda, üleandva asutusega ja vajaduse korral palub tal viivitamata esitada kogu vajalik teave.
4. Lõike 2 punktis a osutatud juhul ning kui privileegi või immuniteedi äravõtmise õigus on ülevõtva riigi asutusel, taotleb ülevõttev asutus talt selle õiguse kasutamist viivitamata. Kui privileegi või immuniteedi äravõtmise õigus on teise riigi asutusel või rahvusvahelisel organisatsioonil, taotleb üleandev asutus sellelt asutuselt kõnealuse õiguse kasutamist.

Artikkel 14

Tähtajad

1. Ülevõttev asutus teatab üleandvale asutusele oma otsusest kriminaalmenetluse üleandmisega nõustumise kohta viivitamata ja igal juhul hiljemalt 60 päeva jooksul pärast seda, kui ülevõttev pädev asutus on kriminaalmenetluse üleandmise taotluse kätte saanud.
2. Kui ülevõtval asutusel ei ole konkreetsel juhul võimalik lõikes 1 sätestatud tähtajast kinni pidada, teatab ta sellest viivitamata üleandvale asutusele ja esitab viivituse põhjused. Sellisel juhul võib lõikes 1 sätestatud tähtaega pikendada kuni 30 päeva võrra.
3. Kui ülevõtva riigi õiguse alusel on olemas immunitet või privileeg, algab lõikes 1 osutatud tähtaeg üksnes juhul, kui ülevõtvale asutusele on teatatud, et privileeg või immunitet on ära võetud, ja seda hakatakse arvestama alates päevast, mil privileegi või immuniteedi äravõtmisest teatati.

Artikkel 15

Üleandva ja ülevõtva asutuse konsultatsioonid

1. Vajaduse korral ning ilma et see piiraks artikli 12 lõike 2, artikli 13 lõike 3 ja artikli 17 lõike 2 kohaldamist, konsulteerivad üleandev ja ülevõttev asutus omavahel viivitamata, et tagada käesoleva määruse sujuv ja tõhus kohaldamine.
2. Konsultatsioonid võivad toimuda ka enne kriminaalmenetluse üleandmise taotluse tegemist, eelkõige selleks, et teha kindlaks, kas menetluse üleandmine oleks tõhusa ja korrakohase õigusemõistmise huvides. Selleks et teha ettepanek kriminaalmenetluse ülevõtmiseks üleandvalt riigilt, võib ülevõttev asutus konsulteerida üleandva asutusega ka kriminaalmenetluse üleandmise taotluse esitamise võimaluse üle.
3. Kui üleandev asutus konsulteerib ülevõtva asutusega enne kriminaalmenetluse üleandmise taotluse tegemist, teeb üleandev asutus kriminaalmenetlusega seotud teabe ülevõtvale asutusele kättesaadavaks ja võib selle esitada lisas esitatud sertifikaati kasutades.
4. Konsulteerimistaotlusele tuleb vastata viivitamata.

Artikkel 16

Koostöö Eurojusti ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustikuga

Üleandev ja ülevõttev asutus võivad igas menetluse etapis taotleda Eurojusti või Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku abi kooskõlas nende pädevusega. Eelkõige võib Eurojust vajaduse korral vahendada artikli 12 lõikes 2, artikli 13 lõikes 3, artiklis 15 ja artikli 17 lõikes 2 osutatud konsultatsioone.

Artikkel 17

Kriminaalmenetluse üleandmise kulud

1. Iga liikmesriik kannab ise oma kulud, mis on seotud käesoleva määruse kohaldamisest tuleneva kriminaalmenetluste üleandmisega.
2. Kui kriminaalasja toimiku ja muude artikli 12 lõike 5 kohaste asjakohaste dokumentide tõlkimisega kaasneksid suured või erakorralised kulud, võib üleandev asutus esitada ülevõtvale asutusele ettepaneku kulud jagada. Ettepanekule tuleb lisada üleandva asutuse kantud kulude üksikasjalik jaotus. Pärast ettepaneku tegemist konsulteerivad üleandev asutus ja ülevõttev asutus omavahel. Asjakohasel juhul võib Eurojust konsulteerimist vahendada.

Artikkel 18

Keskasutuste määramine

Iga liikmesriik võib määrata ühe või mitu keskasutust, mis vastutavad kriminaalmenetluse üleandmise taotluste administratiivse edastamise ja vastuvõtmise eest ning muu sellega seotud ametliku kirjavahetuse eest.

3. PEATÜKK

KRIMINAALMENETLUSE ÜLEANDMISE TAGAJÄRJED

Artikkel 19

Tagajärjed üleandvas riigis

1. Hiljemalt pärast seda, kui on saadud teade, et ülevõttev asutus on nõustunud kriminaalmenetluse üleandmisega, peatatakse või lõpetatakse kõnealune kriminaalmenetlus üleandvas riigis kooskõlas riigisisese õigusega, välja arvatud juhul, kui tuginetakse artikli 8 kohasele õiguskaitsevahendile, millel on peatav toime, ja kuni selle õiguskaitsevahendi kohta tehakse lõplik otsus.
2. Olenemata lõikest 1 võib üleandev asutus, kui see on kooskõlas riigisisese õigusega:
 - a) teha vajalikke uurimis- või muid menetlustoiminguid, sealhulgas võtta meetmeid kahtlustatava või süüdistatava põgenemise ärahoidmiseks, et täita nõukogu raamotsusel 2002/584/JSK või mõnel muul otsuste vastastikuse tunnustamise õigusaktil põhinevat otsust või vastata vastastikuse õigusabi taotlusele;
 - b) jätkata varem kehtestatud vajalikke uurimis- või muid menetlustoiminguid, sealhulgas meetmeid kahtlustatava või süüdistatava põgenemise ärahoidmiseks, mida on vaja selleks, et täita nõukogu raamotsusel 2002/584/JSK või mõnel muul otsuste vastastikuse tunnustamise õigusaktil põhinevat otsust või vastata vastastikuse õigusabi taotlusele.
3. Üleandev asutus võib kriminaalmenetlust jätkata või taasalustada, kui ülevõttev asutus teatab talle oma otsusest lõpetada kriminaalmenetlus, mis on seotud kriminaalmenetluse üleandmise taotluse aluseks olevate asjaoludega, välja arvatud juhul, kui see otsus lõpetab ülevõtva riigi riigisisese õiguse alusel menetlemise lõplikult ja ei võimalda seega ülevõttvas riigis samade tegude suhtes kriminaalmenetlust jätkata.
4. Lõige 3 ei mõjuta kuriteoohvrite õigust taotleda, et üleandvas riigis algatatakse kahtlustatava või süüdistatava suhtes kriminaalmenetlus või et see taasavatakse, kui

see on üleandva riigi õigusega ette nähtud, välja arvatud juhul, kui ülevõtva asutuse otsus kriminaalmenetlus lõpetada lõpetab ülevõtva riigi riigisisese õiguse alusel menetlemise lõplikult ja ei võimalda seega vastuvõtvast riigis samade tegude suhtes kriminaalmenetlust jätkata.

Artikkel 20

Tagajärjed ülevõtvast riigis

1. Üleantud kriminaalmenetluse suhtes kohaldatakse ülevõtva riigi õigust.
2. Tingimusel et see ei ole vastuolus ülevõtva riigi õiguse aluspõhimõtetega, on kõigil kriminaalmenetlus- või uurimistoimingutel, mille pädevad asutused on teinud üleandvas riigis, ning aegumistähtaaja katkemist või peatamist põhjustaval toimingul ülevõtvast riigis samasugune toime nagu juhul, kui selle toimingu oleks nõuetekohaselt sooritanud tema enda asutused.
3. Üleandva asutuse esitatud tõendite vastuvõetavaks tunnistamisest ülevõtva riigi kriminaalmenetluses ei saa keelduda üksnes põhjendusega, et need koguti teises liikmesriigis. Üleandva riigi kogutud tõendeid võib kasutada ülevõtva riigi kriminaalmenetluses, tingimusel et nende vastuvõetavus ei ole vastuolus ülevõtva riigi õiguse aluspõhimõtetega.
4. Kui ülevõtvast riigis määratakse isikule vabadusekaotuslik karistus või tehakse tema suhtes kinnipidamiskorraldus, arvestab ülevõttev riik kogu üleandvas riigis viibitud kinnipidamisaja, mis määrati üleantud kriminaalmenetluse raames, maha kogu kinnipidamisajast, mis tuleb viibida ülevõtvast riigis määratud vabadusekaotusliku karistuse või tehtud kinnipidamiskorralduse tagajärjel. Selleks edastab üleandev asutus ülevõtvale asutusele kogu teabe kahtlustatava või süüdistatava kinnipidamise kestuse kohta üleandvas riigis.
5. Kui kriminaalmenetlust saab nii üleandvas kui ka ülevõtvast riigis algatada ainult kaebuse alusel, kehtib üleandvas riigis esitatud kaebus ka ülevõtvast riigis.
6. Kuriteole mõistetakse karistus ülevõtva riigi õiguse kohaselt, kui selles õiguses ei ole sätestatud teisiti. Ülevõttev asutus võib kooskõlas kohaldatava riigisisese õigusega võtta arvesse üleandva riigi õigusnormidega ette nähtud maksimumkaristust, kui kuritegu on toime pandud üleandva riigi territooriumil. Kui kohtualluvus tugineb ainult artiklile 3, ei või ülevõtvast riigis mõistatud karistus olla karmim üleandva riigi õigusnormidega ettenähtud maksimumkaristusest.

Artikkel 21

Ülevõtva asutuse esitatav teave

Ülevõttev asutus teatab üleandvale asutusele kriminaalmenetluse lõpetamisest või igast otsusest, mis on tehtud kriminaalmenetluse lõpus, muu hulgas sellest, kas see otsus lõpetab ülevõtva riigi riigisisese õiguse alusel menetlemise lõplikult ja ei võimalda seega ülevõtvast riigis samade tegude suhtes kriminaalmenetlust jätkata, ning kogu muu olulise teabe. Ta edastab üleandvale asutusele kriminaalmenetluse lõpus tehtud kirjaliku otsuse koopia.

4. PEATÜKK TEABEVAHENDID

Artikkel 22 Teabevahendid

1. Käesoleva määruse kohane teabevahetus, sealhulgas lisas osutatud sertifikaadi, artikli 12 lõikes 1 osutatud otsuse ja muude artikli 12 lõikes 5 osutatud dokumentide edastamine, üleandva ja ülevõtva asutuse vahel ning keskasutuste osalusel, kui liikmesriik on artikli 18 kohaselt määranud keskasutuse, samuti teabevahetus Eurojustiga toimub kooskõlas määruse (EL).../... [digiteerimismäärus] artikliga 3.
2. Detsentraliseeritud IT-süsteemi kaudu edastatava teabe suhtes kohaldatakse määruse (EL).../... [digiteerimismäärus] (milles sätestatakse e-allkirja ja e-templi eeskirjad, e-dokumentide õiguslik toime ja edastatud teabe kaitse) artikli 9 lõikeid 1 ja 2 ning artikleid 10 ja 15.
3. Artikli 12 lõike 4 ja artikli 15 kohased konsultatsioonid üleandva ja ülevõtva asutuse vahel ning keskasutuse(te) osalusel, kui liikmesriik on artiklile 18 kohaselt määranud keskasutuse, ning Eurojustiga võivad toimuda kõiki asjakohaseid sidevahendeid kasutades, sealhulgas detsentraliseeritud IT-süsteemi kaudu.

Artikkel 23 Detsentraliseeritud IT-süsteemi loomine

1. Käesoleva määruse kohaldamisel loob komisjon rakendusaktidega detsentraliseeritud IT-süsteemi ning sätestab:
 - a) tehnilise kirjelduse, millega määratakse kindlaks elektroonilised teabevahetusmeetodid detsentraliseeritud IT-süsteemi jaoks;
 - b) teabevahetusprotokollide tehnilise kirjelduse;
 - c) infoturbe eesmärgid ja asjakohased tehnilised meetmed, millega tagatakse minimaalsed infoturbestandardid ja kõrgetasemeline küberturvalisus teabe töötlemiseks ja edastamiseks detsentraliseeritud IT-süsteemis;
 - d) detsentraliseeritud IT-süsteemi osutatavate teenuste minimaalsed kättesaadavuse eesmärgid ja võimalikud seonduvad tehnilised nõuded;
 - e) määruse (EL) 2022/850 artikli 3 punktis 9 määratletud digitaalsed protsessistandardid.
2. Käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud rakendusaktid võetakse vastu artikli 26 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse kohaselt.
3. Lõikes 1 osutatud rakendusaktid võetakse vastu [*hiljemalt kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumist*].

Artikkel 24 Etalonteostuse tarkvara

1. Komisjon loob etalonteostuse tarkvara, mida liikmesriigid võivad otsustada kasutada oma tagasüsteemina riikliku IT-süsteemi asemel, ning hooldab ja arendab seda tarkvara. Etalonteostuse tarkvara loomist, hooldamist ja arendamist rahastatakse liidu üldeelarvest.
2. Lõikes 1 osutatud etalonteostuse tarkvara saab kasutada ka Eurojust.

3. Komisjon tagab etalonteostuse tarkvara pakkumise, hoolduse ja toe, tehes seda tasuta.

Artikkel 25

Detsentraliseeritud IT-süsteemi kulud

1. Iga liikmesriik kannab tema vastutusalasse kuuluva detsentraliseeritud IT-süsteemi pääsupunktide paigaldus-, käitus- ja hoolduskulud.
2. Iga liikmesriik kannab oma asjaomaste riiklike IT-süsteemide loomise ja pääsupunktidega koostalitlusvõimeliseks kohandamise ning selle süsteemi administreerimise, toimimise ja hooldamise kulud.
3. Eurojust kannab tema vastutusalasse kuuluva detsentraliseeritud IT-süsteemi komponentide paigaldus-, käitus- ja hoolduskulud.
4. Eurojust kannab oma kohtuasjahaldussüsteemi loomise ja pääsupunktidega koostalitlusvõimeliseks kohandamise ning selle süsteemi administreerimise, toimimise ja hooldamise kulud.

Artikkel 26

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011⁷⁵ tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

5. PEATÜKK LÕPPSÄTTED

Artikkel 27

Statistika

1. Liikmesriigid koguvad korrapäraselt põhjalikku statistikat, et komisjon saaks jälgida käesoleva määruse kohaldamist. Asutused säilitavad nimetatud statistikat ning saadavad selle igal aastal komisjonile. Nad võivad töödelda statistika koostamiseks vajalikke isikuandmeid. Kõnealune statistika hõlmab järgmist:
 - a) kriminaalmenetluse üleandmise taotluste arv, sealhulgas üleandmise taotlemise kriteeriumid, ülevõtva riigi järgi;
 - b) nii nende kriminaalmenetluse üleandmiste arv, millega on nõustatud, kui ka nende arv, millest on keeldutud, sealhulgas keeldumise põhjused, üleandva riigi järgi;
 - c) nende uurimiste ja kriminaalasjade menetluste arv, mida pärast kriminaalmenetluse üleandmisega nõustumist ei jätkatud;
 - d) kriminaalmenetluse üleandmisega nõustumise otsuse kohta teabe edastamiseks kuluv aeg;

⁷⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- e) nende õiguskaitsevahendite arv, mida kasutas kas kahtlustatav, süüdistatav või kuriteoohver kriminaalmenetluse üleandmisega nõustumise otsuste vaidlustamiseks, sealhulgas edukalt vaidlustatud otsuste arv;
 - f) nelja aasta möödumisel artikli 23 lõikes 1 osutatud rakendusaktide jõustumise kuupäevast artikli 25 lõike 2 alusel tekkinud kulud.
2. Etalonteostuse tarkvara ja, kui see on vastavalt varustatud, riiklik tagasüsteem koguvad programmeerituna lõike 1 punktides a, b ja d osutatud andmeid ning edastavad need kord aastas komisjonile.

Artikkel 28 *Sertifikaadi muutmise*

Komisjonil on õigus võtta artikli 29 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad lisa muutmist, et seda ajakohastada või teha selles tehnilisi muudatusi.

Artikkel 29 *Delegeerimine*

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 28 osutatud volitused antakse määramata ajaks alates [käesoleva määruse kohaldamise kuupäev].
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 28 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonivahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 28 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 30 *Teated*

1. Hiljemalt [käesoleva määruse kohaldamise kuupäev] teavitab iga liikmesriik komisjoni järgmisest:
 - a) asutused, mis on tema riigisisese õiguse kohaselt pädevad kooskõlas artikli 2 punktidega 3 ja 4 tegema ja/või kinnitama ning täitma kriminaalmenetluse üleandmise taotlusi;
 - b) teave määratud keskasutuse või -asutuste kohta, kui liikmesriik soovib kasutada artikli 18 kohast võimalust;

- c) kriminaalmenetluse üleandmise taotluste ja muude tõendavate dokumentide koostamiseks aktsepteeritavad keeled.
2. Komisjon teeb lõike 1 alusel saadud teabe üldsusele kättesaadavaks kas selleks ettenähtud veebisaidil või nõukogu otsusega 2008/976/JSK⁷⁶ loodud Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku veebisaidil.

Artikkel 31

Seosed teiste rahvusvaheliste lepingute ja kokkulepetega

1. Piiramata nende kohaldamist liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel, asendab käesolev määrus alates [*käesoleva määruse kohaldamise kuupäev*] nende liikmesriikide vahelistes suhetes, kelle suhtes kehtib käesolev määrus, 15. mai 1972. aasta kriminaalmenetluse ülevõtmise Euroopa konventsiooni ning 20. aprilli 1959. aasta kriminaalasjades vastastikuse abistamise Euroopa konventsiooni vastavad sätted.
2. Lisaks käesolevale määrusele võivad liikmesriigid sõlmida teiste liikmesriikidega selliseid kahe- või mitmepoolseid lepinguid või kokkuleppeid või jätkata nende kohaldamist pärast käesoleva määruse jõustumist üksnes siis, kui need lepingud või kokkulepped võimaldavad täiendavalt tugevdada käesoleva määruse eesmärke ning aitavad hõlbustada või veelgi hõlbustavad kriminaalmenetluste üleandmise menetlusi, tingimusel et pakutavate tagatiste tase on sama mis käesolevas määruses sätestatud tagatistel.
3. Liikmesriigid teatavad nõukogule ja komisjonile hiljemalt [*käesoleva määruse kohaldamise kuupäev*], milliste lõikes 2 osutatud lepingute ja kokkulepete kohaldamist nad soovivad jätkata. Liikmesriigid teatavad samuti komisjonile lõikes 2 osutatud kõigist uutest lepingutest ja kokkulepetest kolme kuu jooksul pärast nende allakirjutamist.

Artikkel 32

Aruandlus

Hiljemalt viis aastat pärast [*käesoleva määruse kohaldamise kuupäev*] esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele käesoleva määruse kohaldamise aruande, mis põhineb liikmesriikide poolt artikli 27 lõike 1 kohaselt esitatud ja komisjoni poolt kogutud teabel.

Artikkel 33

Üleminekusätted

Enne artikli 22 lõikes 1 osutatud kohustuse kohaldamist toimub käesoleva määruse kohane teabevahetus üleandva ja ülevõtva asutuse vahel ning vajaduse korral keskasutuste osalusel ning ka Eurojustiga sobival alternatiivsel viisil, võttes arvesse vajadust tagada kiire, turvaline ja usaldusväärne teabevahetus.

Artikkel 34

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

⁷⁶ Nõukogu 16. detsembri 2008. aasta otsus 2008/976/JSK Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku kohta (ELT L 348, 24.12.2008, lk 130).

Seda kohaldatakse alates [selle kuu esimesest päevast, mis järgneb kaheaastase ajavahemiku möödumisele käesoleva määruse jõustumise kuupäevast].

Pädevate asutuste kohustust kasutada käesoleva määruse kohaseks teabevahetuseks detsentraliseeritud IT-süsteemi kohaldatakse alates selle kuu esimesest päevast, mis järgneb kaheaastase ajavahemiku möödumisele artiklis 23 osutatud rakendusaktide vastuvõtmise kuupäevast.

Brüssel,

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
eesistuja*